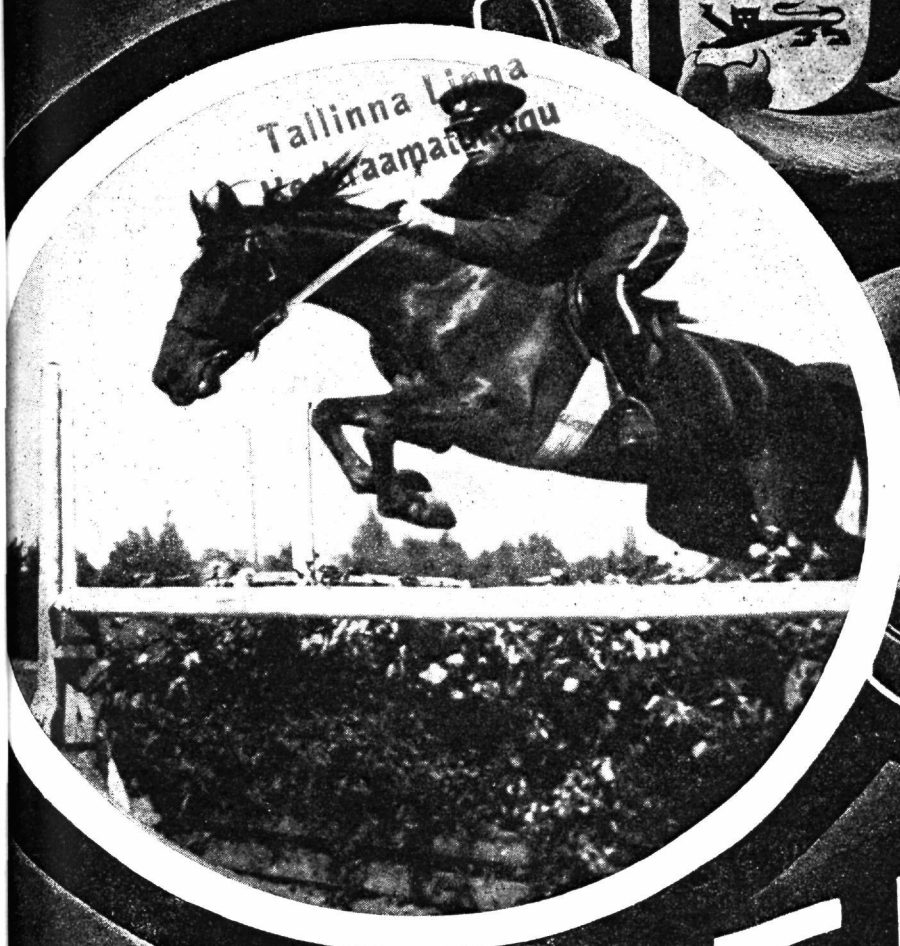
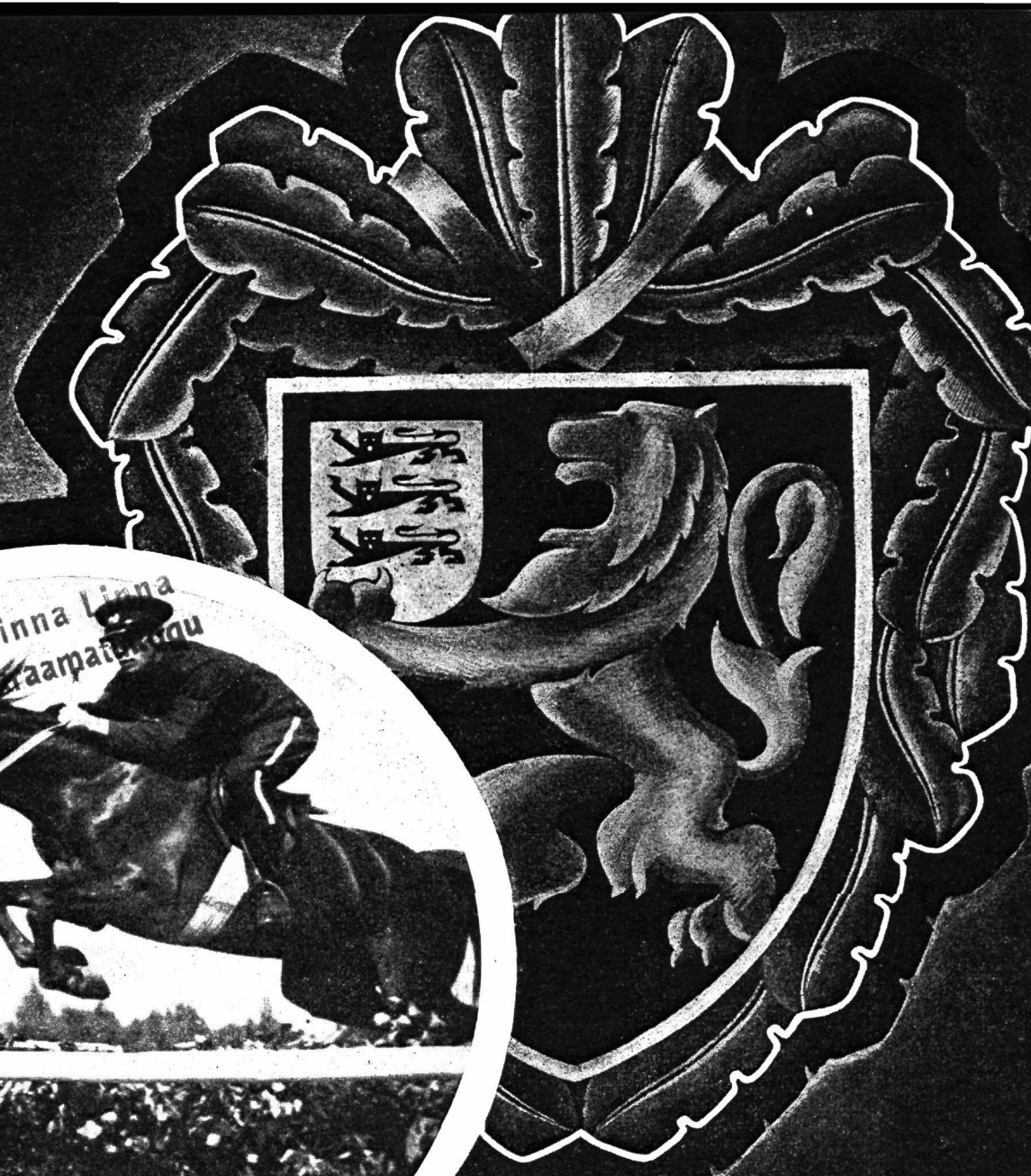
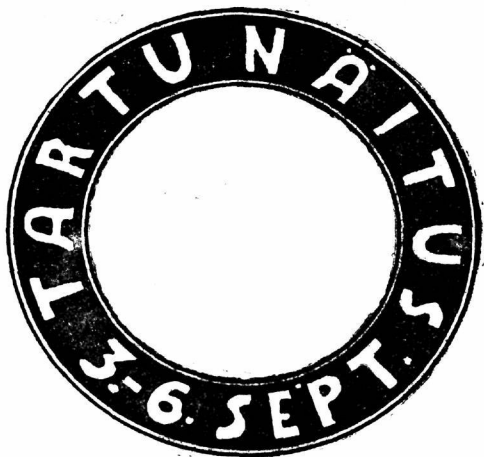

1937

LOUTSULETT

N° 16 HIND 30 SENTI

Sügisuudiseid

daamidele ja härradele
soovitab

A. PRIMA riieteladu

Tartus, Suurturg 5. Telef. 10-91

Tellimised

Tellimised

M A H A
TINT JA SULG,
sest nüüd kirjutatakse „ERIKAL“

„ERIKAL“ ostavad äri-
mehed sellepärast, et „VÄIKE
ERIKAL“ on loodud suure töö
jaoks!

Ka neile, kel raske vai-
mutöö, on tähtis „ERIKAL“, sest
kunagi ei sega mõtteid „ERIKAL“
mehhanismi rike.

„ERIKAL“ on sinu truu
saatja eluteel, sest ta on muga-
valt väike, ilusas kohvis!

„ERIKAL“ iga on inimea
pikkune!

Kirjutusmasin „ERIKAL“ ainuesindus Eestis

KR. SAAR & KO.

Tartus, Raekoja 2.

Kõnetraat 6-94

Siiditööstus „Tekstilana“

Valmistab tuntud kõrges headuses
igasugust

voodiriiet, siidist ja poolsiidist,
mitmesugust kleidiriiet siidist ja
villast.

Vabrik: Tallinnas, Meripuiestee 17. Tel. 313-38

Mantli-, kostüümi-, ülrikonna- ja palituriideid

parimatest kodu- ning välismaa vabrikutest

villased ja puuvillased
lõngad suures valikus

Ulmer & Schmidt

Tallinn, Pikk tänn. 10.

Telefon 448-67

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 16 (495)

TALLINNAS, 3. SEPTEMBRIL 1937.

XVI aastakäik

*KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Kordn. Raeksoo †. — Tuletõrje suurpäevad. — Infrapuna-
sest pildistamisest — V. Toom. — Uus abinõu teopaiga pildistamiseks — A. Lütt. — Enesetape
või mõrv — P. Kompus. — Tutvumiselt Budapesti kriminaalpolitseiga — T. V. Kaup. — Las-
kuritega Helsingis jm.*

KORDNIK

FELIX RAEKSOO †

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Teatavasti langes ööl vastu 28. aug. k. a. ametikohuste täitmisel mõrva ohvriks Tallinna 1. jaosk. politseikordnik Felix Raeksoo. Esmaspäeva, 30. aug. õhtul toimus Tallinna Keskhaigla kabelis F. Raeksoo põmmu kirstupanek. Vaimuliku talituse pidas õp. L. Raudkepp. Kabelist viidi leinajate saatel põrm Tallinna-Sadama jaama, kus kadunule lahkumissõnu ütles Politseivalitsuse direktor R. Veermaa. — Südaõise rongiga viidi lahkunu põrm kodukohta Hallistesse.

Tänavail argipäevane vaikne askeldus... Linna Keskhaigla õuele koguneb juba varakult rohkearvuliselt rahvast, sinna koguneb palju politseiametnikke, et viimset korda avaldada austust oma langenud kaasvõitlejale. Keskhaigla õuel asetseb valge kirst. Kirstu kaas on avatud. Kirstus asetseb Raeksoo põrm sinakas-hallis politseiniku vormis. Ta nägu on vaha-kollane ja huuled nagu tahaks veel kõnelda viimselt oma kaasvõitlejatega.

Kõlab koraal ja õpetaja L. Raudkepp pöördub leinajate poole: „Seisame siin selle ohvri juures, kes on langenud oma ametikohuseid täites. Meid ei ole toonud siia kokku mitte uudishimu, vaid sügav kaastunne. Kaastunne mehe vastu, kes suri kaitstes meie rahva julgeolekut... See mees langes oma töö ohvrina. Tema surm on sama väärtuslik nagu vabadusvõitlejail. Meie austame tema kallist mälestust...“ Seejärele tõstab õpetaja käed õnnistuseks

Tallinna 1. politseijaoskonna kordnik F. Raeksoo, kes sai surma teenistuskohuste täitmisel ööl vastu 28. aug. Vana Kalamaja ja Kopli tänava nurgal, langedes kallaletungija Artemi Jõgi käe läbi, kes kasutas löögiriistana pussi.

ja ütleb: „Issand lasku oma pale paista sinu peale ja andku sulle rahu.“

Kirstu juures seisavad politseinikud auvahtidena, nad tõstavad kaane puusärgile ja kruvivad selle kinni. — Kordnik Raeksoo põrm ei näe enam Tallinnas päevavalgust... Kõlab vägev koraal politseiorkestrilt „Jumal sul' ligemal ihkab mu vaim“.

Puusärgk asetatakse vankrile, puusärgi kaanele kadunu vormimüts ja kimp punaseid nelke. Leinarong hakkab liikuma: ees liiguvad pärjakandjad, nende järel vanker puusärgiga ja siis leinajad. Leinajate hulk on suur ja saatjaid tuhandeid... Leinamarsi helidel liigutakse Narva maanteele ja sealt Tallinna-Sadama jaama. Täna-

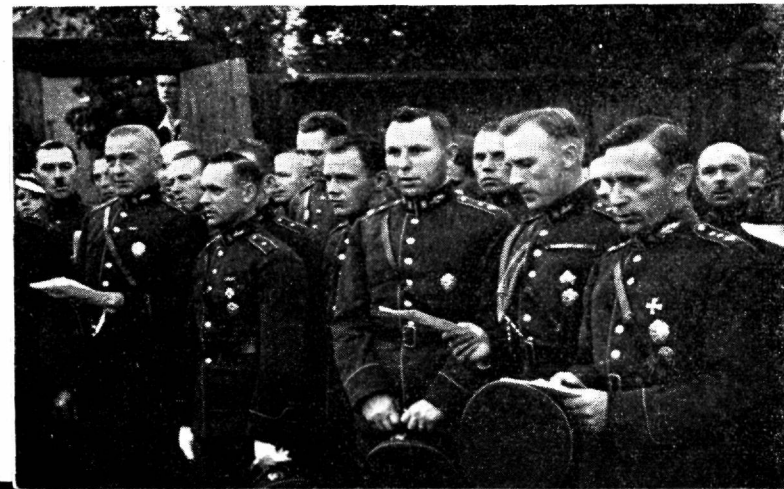
Kordnik F. Raeksoo puusärkipaneku talitus Tallinna Keskhaigla kabeli õuel.

vaile on kogunenud rahvahulki, kes puusärgi möödumisel paljastavad päid viimseks põrmu austamiseks. Sadama jaama on kogunenud rahvast murruna. Seal tõstatatakse puusärgi vagunisse, õpetaja ütleb veel palve- ja trööstisõnu ja kurvalt helisevad koraalilihelid.

Seejärel asetab mälestuspärja lahkunu puusärgile ja ütleb saatets lahkumissõnu Politseivalitsuse direktor R. Veermaa:

„Juba sellest ajast peale, kui inimkond on hakanud oma aega arvama, on inimestele antud tunnetada head ja kurja. Ühed on ausad ja väärtuslikud ühiskonna liikmed, kes püüavad õilsate eesmärkide poole ja võitlevad kurjuse vastu, teised aga ei oska vahet teha hea ja kurja vahel ning laskuvad madalate sihtide teenimisele. Halva vastu tuleb meil võidelda kõige rohkem just seal pimedas allilmas, kus alatus ja kurjus võimutsevad ja kus ei valita võitluse abinõusid. Need rasked ülesanded lasuvad meie politseipere õlgadel. Selles alalises valvelolekus ja võitluses meie riigi sisemise julgeoleku ja meie kodanikkude elu ja vara kaitsmisel paljud meie hulgast on pidanud jätma oma tervise ja elu. Ka praegu, seistes siin ühe lahkunud kaasvõit-

Politseiametnikke puusärkipaneku talitusel.

leja põrmu juures ja öeldes temale kaasa viimseid sõnu, oleme sarnase võitluse suuruse tunnustajaks.

Politsei ei tee midagi oma enda isiku huvides ja loomulikult ei ohverda ta oma elu ilmaasjata, vaid kõik meie püüded ja ka kõige raskemad ohvrid meie toome ühiskonna altarile, et ei sünniks ühelegi heale kodanikule kurja ega halba. Kuigi seltskond pahatihti ei suhtu küllalt tunnustavalt politseisse ja loobub nii mõnelgi korral kaasa aitamast ametnikele nende ülesannete täitmisel, meie politseipere sellele vaatamata püsib väsimatult ja nuri-

Leinarong liikumas Keskhaigla kabelist.

sematult oma vastutusrikkas töös, teenides aeg-ajalt siiski kodanike üldise tunnustuse. Meie politsei valvepostid seisavad üle maa aastast aastasse ööd kui päevad. Kujutame ette sedagi sündmust, kus kell 2 öösel, mil pealinna korralikud kodanikud rahulikult puhkavad oma kodudes, samal ajal aga kurjad ja alaväärtuslikud allilma tegelased käivad ringi ja tungivad tapariistadega kallale politseiametnikele, kes üldise korra ja rahu huvides olid sunnitud neid korrale kutsuma. Maailma ajalugu tunneb kahte võitlusevormi: ausat ja autut. Kui kallaletungija astub otse meie vas-

tu, siis on see lõpuks ikkagi võitlus ausate reeglite järgi. Kui aga ööpimeduses kõige saadanlikumal ja äraandlikumal viisil seljatagant nuga lüüakse kehha, kes kodanikkudest on siis kindlustatud, et see ka temaga nõnda ei juhtuks. Need viis, kes valvepostil seisvatele politseinikkudele kallale tungisid, olid natukene aega enne seda hädaohtlikuks muutunud ka ühele teisele möödaminejale, kes aga, tänu oma väledatele jalgadele, pääses põgenema. Need mõrtsukad aga ei pääsenud saatuselt. Oma võitluses kurja vastu meie politsei käib lipukirja all „üks kõigi eest, kõik ühe eest“. Vaatamata sellele, et roimarid sündmuskohalt kiiresti laiali põgenesid, politsei tabas nad juba kahe-kolme tunni jooksul. Ja nüüd ootame meie ühes kõikide korralikkude kodanikkudega, et need kurjategijad ühiskonna õiguse ja õigluse mõõtjailt oma väärilise karistuse saaksid. Meil ei ole siin tagant tõukamas mingi kättemaksuiha, vaid ainult soov vabastada meie iseseisvat riiki alaväärtuslikest elemendist, sest kuigi praegu on maksmas kuritegevuse vastu võitlemisel karmim kord, ei ole üksikuid parandamata isikuid siiski võimalik õigele teele tagasi pöörata, vaid neid peab karmi käega ühiskonnast eraldama.

Lahkunud kaasvõitleja oli üks kohuse-truimaid ja distsiplineerituimaid. Mul tulevad meelde kadunu sõnad enne saatuslikku silmapilku, kus ta oma kaasvõitleja-

le lausus, et kuigi meid on kaks viie vastu, peame meie siiski välja astuma, sest meie kohus on neid korrale kutsuda. Kord sai jalule seatud, kuid vabaks jäänud jõugu liikmed tungisid selja tagant kadunule ja tema kaasametnikule pussiga kallale.

Nii käib meie politseipere võitlus kurja vastu hea kaitseks. Sina, lahkunud kaasvõitleja, oled ustavalt täitnud oma ülesande ja lõpuni truuks jäänud sellele pühalikule vande, tuues ohvriks oma elu. Rohkem mina, kui politsei üldine juht, sinult nõuda ei saa. Olgu sinu teod eeskujuna postamentideks meile kõigile, välja arvatud ühtegi. Kui sa jõud siit Halliste kodukoha mulda, siis puhka rahus ja olgu see muld sulle kerge. Kogu meie Vabariigi politseipere nimel, kes meie õlg-õla kõrval ustavalt tahame võidelda eelöeldud lipukirja all kurja ja ülekohtu vastu, asetan mälestuspärja sinu viimsele teekonnale.“

Tallinna-Harju Prefektuuri nimel asetati pärja ja ütles viimseid südamlikke lahkumissõnu abiprefekt B. Nykanen. Pealesse asetati pärja Tallinna politsei 1. jaoskonnalt, politseiasutusilt j. t.

Suletakse südaööl vaguniuksed ja Politseivalitsuse direktor R. Veermaa avaldab kaastunnet leinajaile omakseile.

Rahvahulk seisatab veel kaua jaamas, nagu ei tahaks lahkuda Raeksoo põrmu juurest. Raeksoo oli meile kõigile kallis!

Tuletõrje SUURPÄEVAD

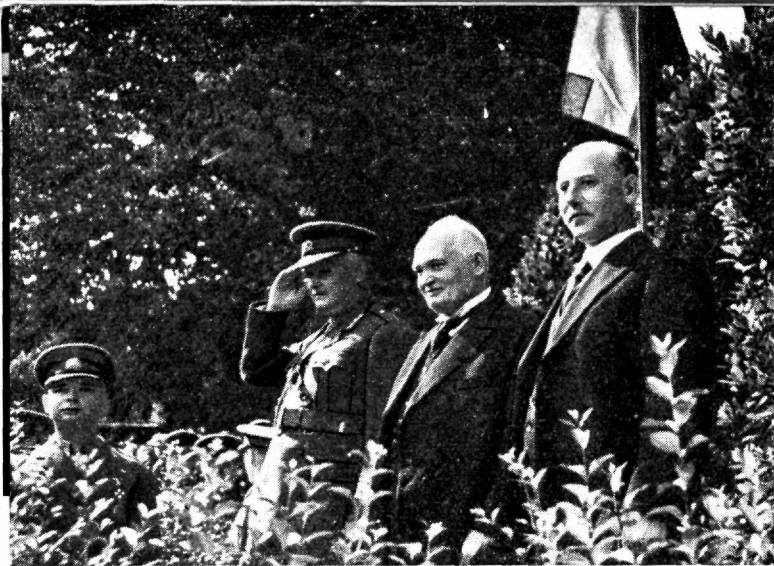
Tuletõrje pidustused, mis peeti Korpuse Päeva nime all, möödusid hoogsalt. 28. augustiks kogunes üle riigi üle 12.000 tuletõrjuja pealinna, kes kogu linna elule andsid elevust.

Pidustused algasid tuletõrje uuele majale nurgakivi panekuga, mis toimus laupäeval, 28. aug. Raua tänaval. Sellele pidulikule toimingule oli tulnud Riigivanem K. Päts, Sõjavägede ülemjuhataja kindral Laidoner, Siseminister K. Eenpalu, Politseivalitsuse direktor R. Veermaa jt. Kohal oli ka Tuletõrje Tallinna Brigaadi aukompanii lipuga. Pidulikku toimingut sisustasid Tallinna linnateenijate meeskoor ja orkester.

Korpuse Päeva suursündmuseks kujunesid 28. aug. hipodroomil peetud manööver ja järgneval päeval korraldatud paraad.

Manöövri vastu tunti kõikjal suurt huvi. Selle alguseks olid istekohad viimseini välja müüdnud ja paljudki pidid leppima vaid seisukohtadega. Manöövrit jälgisid teiste hulgas Sõjavägede ülemjuhataja kindral Laidoner, Siseminister K. Eenpalu, Politseivalitsuse direktor R. Veermaa ja abidirektor J. Sooman ja teisi sõjaväe, politsei ja tuletõrje juhte. Võib oletada, et kogu asjahuviliste arv oli hipodroomil üle 20.000 inimese.

Manööver õnnestus kõigiti hästi ja see andis selge ülevaate sellest, missugused ülesanded on tuletõrjel täita sõja olukorras. Kuulipildujate ragina ja lennukite propellerite müra saatel lõhkesid tohutud fugaasid, süttisid süütepommid ja süütasid põlema hipodroomile ehitatud „Tallinna keemiatehase“. Selle demonstratsiooniga tulid tuletõrju-

Riigivanem K. Päts, Sõjavägede ülemjuhataja kindral Laidoner ja Siseminister K. Eenpalu tuletõrje paraadi vastuvõtul. Neist vasakul korpuse pealik major R. Vaharo.

jad hästi ja laitusetult toime ja näitasid, et nad on võrdlemisi lühikese ajaga õppinud kätte oma uue ülesande.

Pühapäeva hommikul vara kihas linn tuletõrjujaist ja kiibe askeldamine oli Vabadusväljakul. Kella 10 olid kõik üksused Vabadusväljakul ja kohale tuli korpuse pealik major R. Vaharo, kes vaatas paraadi üle ja tervitas üksusi, seejärel tuli kohale Siseminister Politseivalitsuse direktoriga, kusjuures ministrile esines ettekandega korpuse pealik. Siseminister, Politseivalitsuse direktori ja korpuse pealiku saatel, võttis vastu paraadi ja tervitas brigaade üksikult. Brigaadid vastasid mehiselt ja distsiplineeritult „Tervist, härra minister“. Peatselt saabus kohale Sõjavägede ülemjuhataja kindral Laidoner, kes tervitas rivistunud tuletõr-

jujaid üldiselt ja pöördus lühikese kõnega tuletõrjujate poole, milles mainis neid asjaolusid, mille põhjal teostus k. a. kevadel meie tuletõrje ümberkorraldamine. Peatselt teatasid fanfaarid Riigivanema saabumisest. Riigivanem K. Päts tuli tuletõrjujate keskele v. käskudeläitja ohvitseri saatel. Riigivanem tervitas tuletõrjujaid ja pöördus siis viimaste poole lühikese kõnega, tähendades muu seas, et tuletõrje organisatsioon on seatud uutele alustele ja tema tegevuspiirkond on laiendatud vastavalt aja nõudeile. Organisatsiooni ümberkorraldamine on teostunud seepärast, et tuletõrju-

Tuletõrjujad paraadi vastuvõtjate eest möödumas.

Üldvaade tuletõrje korpuse paraadile.

jad võiksid edukamalt teotseda. Pärast Riigivanema kõnet mängisid 13 tuletõrje orkestrit hünni ja seejärel asus Riigivanem, Sõjavägede ülemjuhataja ja Siseminister poodiumile paraadi vastu võtma.

Distsiplineeritult ja kindla sammuga sammusid tuletõrjujad paraadi vastuvõtjaid mööda. Kogu paraadi oli jälgima tulnud tohutu rahvamurd.

Hiljem oli korraldatud lõuna „Kuld Lõvis“ tuletõrje, politsei ja sõjaväe kõrgematele juhtidele, kus lühikese ja sütitava kõnega pöördus tuletõrjujate poole Siseminister K. Eenpalu. Öhtul lahkusid tuletõrjujad Tallinnast ja linn omandas taas äripäevase ilme.

Infrapunasest

PILDISTAMISEST.

„Szakatsil õnnestus konstrueerida aparati, millega on võimalik mõjutada bioloogilisi protsesse ja läbinähtamatuid kihte silmale läbitungitavaks teha.“

Seega oleksime siis müstiliste surma-kiirte ja udu- ning pilvesilmadeni välja jõudnud. Palju fantastilist on viimastel aastatel selle kohta kõneldud, kuid võib arvata, et Budapesti politsei kõrge ohvitser ei hakka kõnelema muinasjuttu... (Ajalehest.)

Samalaadseid teateid leiame vahetevahel ka teistest ajalehist. On see vale või peitub selles ka terake tõtt? Igatahes kiirteuurimine näib siiski küsimusena, mille kallal töötab palju teadlasi suure saladuse katte all.

„Müstilised udusilmad“ pole fotomeestele kuigi müstilised. Teadusele juba aastaid tuntud infrapunased kiired on võimelised läbistama silmale nähtamatuid udukihte ja neis peituvaid esemeid joonistama fotoplaadile teravalt ja selgelt. Järgnevais ridades püüan anda lühikese ülevaate infrapunastest kiirtest ja nende kasutamise kohta.

Inimsilmale tajutav valguskiirte lainepikkus on ümmarguselt 400—750 milimikrooni (0,00004—0,000075 mm.). Lühemad ja pikemad kiired on meile nähtamatud. Lühemaist kiirtest on seni enamvähem uuritud ja tuntud ultravioletta ja röntgenikiiri. Neid kasutatakse kvarts'ambis ja röntgeniaparatuuris, fluorestseerides ka pildistamisel. Neist veel lühema lainepikkusega kiired (gamma- ja kosmilise päritoluga) on aga teadusele seni veel tundmatu ala.

Pikemad kiired (750—1400 m. mikr.) ongi infrapunased kiired. Kõmulised „surmakiired“ kuuluvad arvatavasti veel pikemate Herzi- ja raadio-lühilainete piirkonda.

Kuid missuguseid soodustusi pakuvad siis infrapunased kiired pildistajale? Esiteks, nende väike murdumisnurk. Kuna harilikud valguskiired udus seda vähem murduvad, mida pikem on nende lainepikkus, läbib pikalaineline punane ja kollane valguskiir udu paremini kui lühilaineline sinine kiir. Seda asjaolu kasutatakse praktiliselt signaal- ja autolaternate juures. Veel pikemalaineline infrapunane kiir läbib udu aga eriti hästi ja selles seisnebki tema tarvitamine fotoalal ja sellega ühes ka tegelikus elus.

Suured ookeaniaurikud on varustatud nn. udukaameratega. Nende abil pildistatakse eel-

olev sõidutee infrap. filmile, mis samas kaameraras ka kohe ilmutatakse. Võtteid korratakse iga ½ minuti järele. Selliselt avaneb laevajuhile ülevaade tihedas udus 100—1000 meetri kaugusele.

Lennukilt suures kõrguses tehtud õhuvõtted harilikul negat.-materjalil annavad õhus leiduva kerge udukihi tõttu ebateravaid ja ähmaseid pilte, kuna samus tingimuses tehtud pildid infrapunasel plaadil on teravad ja selged. Seejuures on õhuvaatlejal infrap. materjalist veel teine kasu. Nimeit joonistab infrap. kiir värvide vahekorras must-valgelt teisiti kui meie silm seda näeb. Palja silmaga vaadates roheline sõduririetus „sulab ühte“ teda ümbritseva taimeestikuga. Infrap. plaadil pildistatuna näib riietus mustana ja seega erineb valgena näivast ümbrusest. Seega „fotosilm“ avastab maastikul

(Ilford infrared-film musta filtriga.)

Autori foto.

Vaade Falgi treppidele.

Autori foto.

Vaade Toompealt Schnelli tiigile kesksuvel.

väekoondisi ja sõjamasinaid, kuna silmaga ei olnud need märgatavad. Kaitsevärv ei kaitse enam „fotosilma“ eest. Põhjus seisneb selles, et keemilises koosseisus erinevad ained reflekteerivad infrap. kiiri isesuguselt. Näiteks tumesinine taevaskiir ja isesuguselt infrap. kiiri näib pildil mustana. Puulehis leiduv leheroheline peegeldab neid hästi ja seetõttu rohi ja puud näivad pildil valgeina (vaata pilt). Seda asjaolu kasutavad filmimehed oma „öövõtetes“, tehes neid päikese paistel sinise taeva foonil. Valged puud mustal taevataustal manavad esile õige loomutruu „kuuvalge-maastiku“, nagu neid igaüks on võinud näha kinos.

Kriminalistikas kasutatakse dokumentide võltsimise (ülekirjutamised, keemilised kustutamised jne.) avastamiseks ja pildistamiseks nn. kvartslampi, kus ultraviolettkiirte mõjul ained ja esemed fluorestseeruvad, s. o. muutuvad ise valgusallikaiks ja saadavad välja silmale nähtavaid, vastavasis värves kiiri. Siin võib juhtuda, et kaks ainet ühesuguses värvis fluorestseeruvad ja seega pildistatult võimatu on neid

teineteisest eraldada. Sellisel juhul aitab infrap. plaat, sest ühtlaselt fluorestseeruvad ained ei reflekteeri infrap. kiiri ühesuguselt. Ka söestunud ja vanadusest koltunud dokumentide pildistamisel on infrap. materjal asendamatu.

Kolmandat infrap. kiirte omadust, nende silmale nähtamatust, kasutatakse valveteenistuses alarmseadeldiste juures. Nähtamatuid infrap. kiiri lastakse pidevalt paista fotorakule, kiirte takistamise puhul hakkavad releekellad helisema. Näiteks, trepikäsi puusse on monteeritud infrap. valguseallikas. Vastaskäsi puus asub fotorakk. Vargapoiss, paha aimamatult liikudes trepil, varjab oma kehaga momendiks fotoraku infrap. kiirte eest ja alarm ongi lahti.

Infrapunase negatiivmaterjali kohta võiks tähendada, et ta on vähese alalhoiduvusega; paari-kolme kuu seismise järele ta muutub tarvitamiskõlbmatuks. Kuivas külmutuskapis hoidub ta alal veidi kauem. Kohapealsed fotoesindused ja -kauplused ei hoia seda materjali laos, seetõttu tuleb teda välismaalt ise tellida. Teiseks on ta kaunis vähese tundlikkusega ja kui veel arvestada, et pildistamisel tuleb objektiivile ette asetada nn. must-filter, mis silmale nähtavad kiired ära varjab, siis saame lõppresultaadina kaunis pika valgustusaja. Valgustusaja määramine on raskendatud, kuna harilikud valgustusmõõtjad on kohaldatud silmale nähtavate valguskiirte kohaselt, infrap. kiiri nad ei näita. Seetõttu tuleb iga võtte eel arvestada pildistatava eseme reflekteerimisvõimet ja selle kohaselt aeg määrata. Ka mattklaasil pildi teravaks seadmisel on infrap. materjali puhul erinevusi harilikust korrast. Kõiki neid erinevusi tuleb pildistajal hoolikalt meeles pidada, kuna see materjal on võrdlemisi „kapriisne“.

Üleriiklikud politsei spordivõistlused.

3.—5. septembrini toimuvad Tallinnas viiendad üleriiklikud politsei spordivõistlused kergejõustikus, ujumises ja teenistuslaskes. Viimati korraldati üleriiklikke võistlusi politseis 1934. a. ja seekordseks võistluste korraldajaks oli politsei kehalise kasvatuse organisatsioonide liit.

Eelseisvad võistlused tahavad kujuneda elavaks, kuna osavõtuks on rohkesti ülesandmisi ja välja on pandud rida väärtuslikke auhindu. Osa võtab kogu politsei sportlaste eliit, eesotsas Viidingu, Pröömi, Annamaa jt. Välja on pannud rändauhindu Siseminister K. Eenpalu, Politseiavalitsuse direktor R. Veermaa, abidirektor J. Sooman ja T.-Harju prefekt N. Reimo. Võistlusi avama on palutud Siseminister K. Eenpalu.

Ulus

abinõu teopaiga pildistamiseks

A. LIIT.

Tänapäeval on igale jälitajale selge, kui suure tähtsuse omab teopaik süütegude jälitamisel. Kuid samuti teab iga tegelik jälitaja, kui võrd raske ja keeruline on teopaiga toomine kohtulaua ette, s. o. teopaiga ja seal leitud teojälgede täpne ja küllaldane fikseerimine juurdluses, mis oleks suuteline asendada kohtunikele teopaiga nägemist oma silmaga. Omal ajal pandi sellepolest kõik lootused kirjalikule protokollile. Üksikasjalise vaatlustulemuste kirjelduse lugemine pidi asendada oma silmaga nägemist. See vahend ainuüksi ei osutunud muidugi küllaldaseks, jättes liiaks palju võimalusi puudulikeks väljendusiks protokoll koostaja ning valesti mõistmiseks protokoll lugeja poolt. Seepärast on jäänud kriminaaltehnikute ammuseks ja alaliseks püüdeks leutada vaatlustulemuste fikseerimiseks täpsemaid vahendeid kui seda on kohmakas ja kõigi püüete kiuste ikka veel küllalt subjektiivne kirjalik protokoll.

Teadusliku kriminalistika isa, õnnis professor Hanns Gross, juba aastat viiskümmend tagasi nõudis kategooriliselt vaatlusprotokoll täiendamist hoolikalt koostatud teopaiga skitsiga ja, kus see vähegi võimalik, ka päevapildiga. Need kaks vahendit on mõeldud eeskätt teopaigast üldpildi andmiseks, kuna teopaiga üksikute osade jäädvustamine omakorda tingis arvutute teiste tehniliste vahendite tarvituselevõtmist.

Täpse skitsi valmistamine on äärmiselt aegaraskav, ja aeg on tegeliku jälitamise puhul väga kallis. Seepärast jälitamistehnikute tähelepanu koondus ikka rohkem sellele, kuidas asendada skitsi päevapildiga, mille valmistamine on lihtis ja kiire. Kuid päevapildi suureks puuduseks jäi kauaks ajaks see asjaolu, et polnud võimalik pildi järgi kindlaks määrata pildil kujutatud esemete kaugust üksteisest. Tegu ja asjaosalisi puudutavate jälgede ja märkide täpsed asukohad ja väga tihti just nende kaugused üksteisest on vaatlustulemu-

sist esmajärgulise tähtsusega. Loomulikult siis tuli otsida teid, kuidas määrata päevapildi järgi kindlaks pildil olevate esemete kaugus üksteisest.

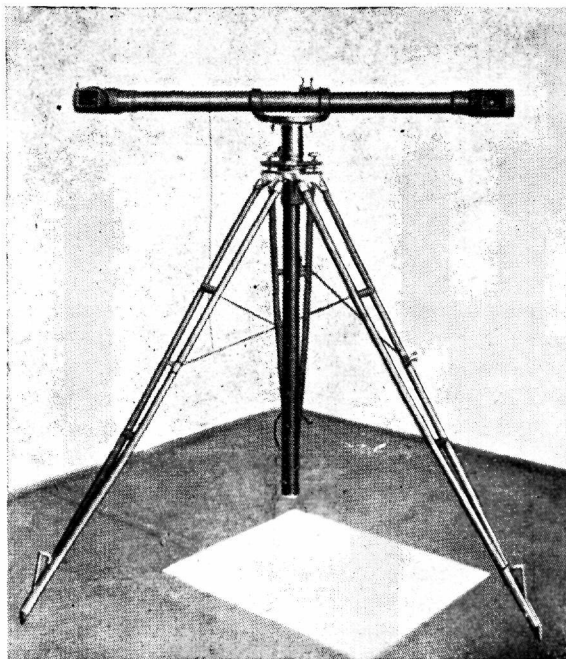
Esimeste katsetajate hulgas sel alal võib nimetada kuulsat prantsuse kriminalisti Alphonse Bertilloni, kes sajandivahetusel konstrueeris erilise päevapildistamise aparraadi, mille abil teatavalis tingimuses tehtud ülesvõtte kleebiti kartongile, mille ääred varustatud perspektiivireeglite kohaselt koostatud skaaladega. Viimaste abil arvestati siis välja pildil leiduvate esemete kaugused. See oli kindlasti suur samm edasi, kuid ta kõlbas ainult väikese ulatusega kohtade pildistamiseks ja normaalse põhiplaani koostamine pildi järgi nõudis veelgi rohkem aega kui kasutades mõõdurihma.

Vahepeal keegi sakslane soovitas kauguste väljaarvutamiseks paigutada ülesvõtte piirkonda aparraadi ette maha valgest papist 1×1 m ruut ning pildil ruudule ehitatud võrgu abil leida kaugused. Selle võtte paremuseks oli see, et ülesvõtte võidi teha tavalise kaameraaga, kuid skitsi valmistamine pildi järgi jäi endiselt aegaraiskavaks.

Nüüd viimaks näib olevat õnnestunud probleemi rahuldavalt lahendamine. Nimelt kasutab Šveitsi politsei juba kolmat aastat Heerbrugg'is firma Heinrich Wild'i poolt valmistatud seadeldist, mis võimaldavat erilise raskuseta valmistada päevapildi järgi täpseid põhiplaane nn. stereofotogrammeetrilise meetodi alusel.

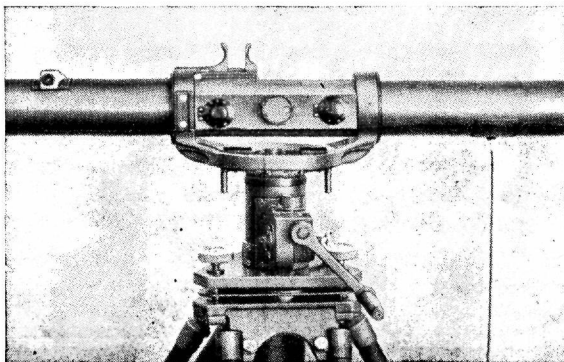
Printsiibilt stereofotogrammeetriline meetod seisneb selles, et üks ja sama ese pildistatakse kahest seisundist, kusjuures mõlema ülesvõtte puhul kaamerad seisavad vastavas kauguses kõrvuti. Saadud pildid asetatakse stereoskoopipi, kus need annavad kokku plastilise, modelli-taolise pildi. Stereoskoopilisel pildil on võimalik eriliste optiliste ja mehaaniliste seadeldiste abil mõõtmisi ette võtta ja mõõtmiste tulemusi automaatse joonestamiseseadeldise abil põhiplaani kujul paberile kanda.

Firma H. Wild'i poolt konstrueeritud seadeldis koosneb kahest osast: nn. stereomeeterkaamerast ja autograafiks nimetatud mõõtmis- ja joonestamisaparaadist.

Joon. 1. Stereomeeterkaamera.

Stereomeeterkaamera (joon. 1) koosneb peajoonetes statiivist püstloodis liikuva varrega, mille otsa on kinnitatud ristloodis toru. Toru kummassegi otsa on liikumatult kinnitatud päevapildistuse täpsuskaamera. Kaamerate teljed asenevad täisnurga all vastu ühendustoru ja

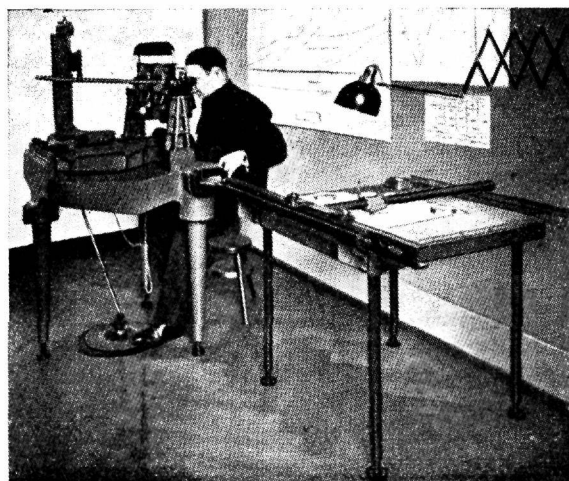

Joon. 2. Stereomeeterkaamera osavaade.

on omavahel paralleelsed. Mõlemad objektiivid on 1.20 m teineteisest eemal. Ühendustoru ühes kaameratega liigub ümber horisontaaltelje, kus-

juures teda võidakse kinnitada soovitavasse asendisse. Objektiivid on koostatud nii, et need väikese valgustusava juures 4 meetrist kuni lõpmatuseni teravalt joonestavad. Eriline pildi teravaksseadmine pole seega vajaline.

Kõik sättimised toimuvad ühiselt mõlema kaamera jaoks. Joon. 2 näeme vasakul sätenööpi katjate reguleerimiseks aja- ja moment-ülesvõtetele, keskmine nööp on määratud katjate mehhanismide üleskeeramiseks moment-ülesvõtete puhul, kuna parempoolne nööp korraldab iris-vahekatjaid. Paremal toru küljes rippuv traatpäästik mõjutab korraga mõlemaid katjaid. Samal pildil nähtava vända abil võib tõsta kaamerad kuni 2,60 m kõrguseni maa-

Joon. 3. Autograaf töötamas.

pinnast. Viimane võimalus ühenduses kaamerate alaspidisuunamise võimalusega lubab valmistada teopaigast väga mitmekülgsid ülesvõtteid. Kõik manipulatsioonid aparadi juures on seevõrd lihtsad, et igaüks, kes vähegi tuttav tavalise päevapildistamisega, saab nendega ilma erilise ettevalmistuseta hakkama. Parimad ülesvõttekaugused on 4 ja 40 meetri vahel. Kaamerad ja statiiv on pakitavad kahte kasti, missuguseid on hõlbus paigutada autole.

Ülesvõtete tegemiseks kitsas ruumis tarvita-takse väikest aparadi, mille objektiivide kaugus üksteisest on 40 sm. Väikese aparadi ülesvõttekaugus ulatub 1,50—6 meetrini.

Autograaf on printsibiilt stereoskoop, milles vaadatakse ühe ja sama ülesvõtte negatiivide paari. Ühel ajal stereoskoobilise pildiga näeb vaataja ka aparadis asuvat märknõela. Vas-

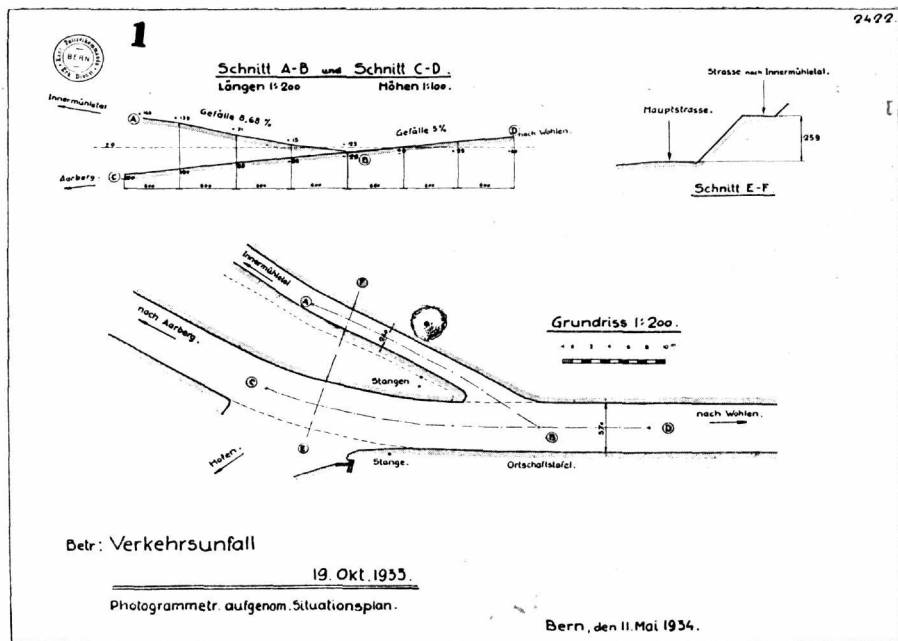
tavate sätterataste abil võib märknõela liigutada paremale ja vasakule ning ette- ja tahapoole, samuti pörandal asuva pedaali abil üles ja alla liigutada. Seesugune liikuvus võimaldab asetada märknõela pildi igasse soovitasse punkti ning nihutada teda edasi iga soovitatavat joont mööda. Stereoskoobi märknõel on ühendatud joonestamiseseadeldisega, mis märknõela liigutused automaatselt kannab paberile. Kõrgused aga näitab joonestamiseseadeldise juures olev lugeja. Ülesvõtete järgi, mis

tehtud suure kaameraga (objekt. kaug. 1,20 m), võib autograafil joonestada põhiplaani täpse mastaabiga 1:50, 1:100 ja 1:200, väikese kameeraga pildistamise puhul aga — 1:10, 1:20 või 1:50, täpsusega vastavalt 1 sm või 1 mm.

On selge, et kirjeldatud aparraadi käsitlemisega kaob vajadus teopaigal vaatluse puhul ette võtta mõõtmisi mõõdurihmaga ja teopaiga skitsi valmistada, muidugi tingimusel, et süüteoos puutuv jälg või ese leiduks stereomeeterkaameraga pildistatud mõlemal negatiivil.

Uue abinõu kohta annab Berni kriminaalpolitsei registratuuri juht Heusser „Intern. Öffentl. Sicherch.“ 1936. a. nr. 7 väga kiitva otsuse. Sel ajal oli stereofotogrammeetrilist talitusviisi Bernis kasutatud juba ligemale 2 aastat, kusjuures ülesvõtteid tehti umbes 200 liiklemisõnnetuse ja terve rea kuritegude — süütaimiste, röövimiste, varguste jne. puhul.

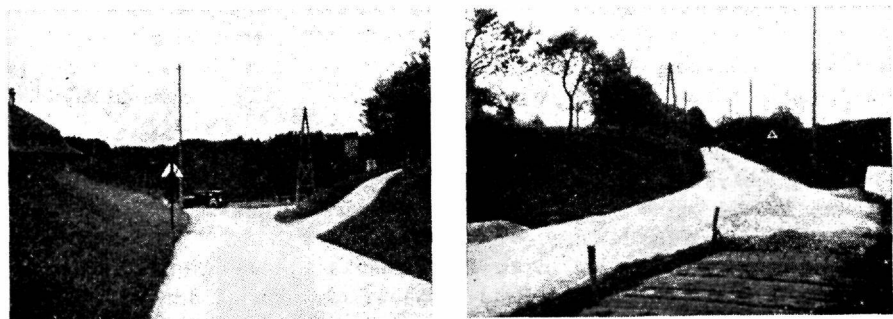
Eriti mugav on Heusseri sõnade järgi kasutada stereomeeterkaamerat elava liiklemisega tänavail juhtunud liiklemisõnnetuste vaatlusil, mil puhul sündmuspaiga fikseerimiseks vana abinõudega tihti tuli katkestada liiklemine mitmeks tunniks, kuna nüüd toimub kõik võrdlemisi lühikese ajaga. Pealegi on uue abinõu

Joon. 4. Õnnetuskoha põhiplaan.

ga võimalik tänavate kallakust ja langust kerge vaevaga täpselt kindlaks teha, mis liiklemisõnnetuste otsustamisel on sageli mõõduandva tähtsusega. Kuna stereomeeterkaamera statiiv võimaldab teha ülesvõtteid kuni 2,80 m kõrguselt, siis sellega on võimalik pildistada maa-kohti tunduvalt suurimas ulatuses kui seniste aparraatidega, mille statiivi kõrgus piirdus tavaliselt 1,40 m.

Seadeldise tegelikku kasutamist kujutab järgmine Heusseri poolt toodud näide: Joon. 4 toodud põhiplaan kujutab liiklemisõnnetuse kohta, mis algul peeti seevõrd lihtsaks ja tühi-seks, et juurdluse toimetamine usaldati kohaliku külapolitsei ametniku hoolde. Hiljem üks õnnetuse ohvreist suri ja nüüd võttis asi sootuks keerulise pöörde. Külapolitsei ametnik oli lisanud juurdlusele käsitsi valmistatud skitsi, kuid ekspert ja elukindlustusseltsi esindaja leidsid selle olevat puuduliku ning kumbki

Joon. 5. 2 ülesvõtet, mille järgi valmistati joon. 4 näidatud põhiplaan.

Enesetape või mõrv? | P. KOMPUS.

Mitmekordne ehk kombineeritud enesetape.

Paljudes välismaa eriajakirjades, nagu „Kriminalistische Monatshefte“, „Archiv für Kriminologie“ j. t., ilmub järjekindlalt politseinike sulest kirjutisi eriti omapäraseist ja ainulaadseist õnnetusist ja kuritegudest. Neis kirjutisid antakse juhtumite kirjeldusi, vaadeldakse üksikasjaliselt ametniku poolt kasutatud jälitamisvõtteid ja arvustatakse jälitamisel tehtud vigu. Õppimiseks ja jälitamispraktika omandamiseks seesugused kirjutised on igale jälitamisalal teotsevale politseinikule soovitatavad, sest ei või teada, millal ühel või teisel tuleb tegelda analoogilise õnnetus- või kuriteojuhtumiga. Leidub meilgi peaaegu iga politseiniku teenistuspraktikas ainulaadseid juhtumeid, mis vääriskid kirjeldamist ja millest kaasametnikud võiksid ammutada kasulikke näpunäiteid. Alljärgnevalt kirjeldan nn. mitmekordse enesetappe juhtumit, mis leidis aset 1935. a. sügisel Narvas ja andis kohal rohket kõneainet, seoses fantastiliste kuuldestega hirmuäratavast mülkast, kuhu röövimise eesmärgil meelitatavat noormehe ja kust paljaksröövituid tapetult heidetatavat jõkke, salapärasest naisest, kes surnult leitud isikule seisnud lähedal ning põhjustanud tapmise jne.

Juhtumeid, kus enesetapja oma elu lõpetamiseks kasutab mitut enesetappe viisi, tuleb ette võrdlemisi harva. Neid tunneb kriminaalpraktika nn. mitmekordsete ehk kombineeritud enesetapmi ste nime all ja need võivad esineda mitmesugusel kujul, nagu:

pani kohtule ette veel omalt poolt valmistatud plaani. Kohtus selgus, et kõik kolm plaani erinesid olulistest osades, nimelt kurvide ja kõrvaltänava languse suhtes, millest olenes õnnetuse põhjus, resp. asjaosaliste süüüksimus. Seejärel krim.-politsei registratuurile tehti ülesandeks valmistada sündmuskoha põhiplaani stereofotogrammeetrilise meetodi abil, kusjuures muud üksikasjad nagu jäljed, sõidukid jne. ei omanud tähtsust. Seega oli ülesande täitmine lihtis; jätkus ainult kahest ülesvõttest (joon. 5), et valmistada põhiplaan, mis täpselt kujutas kõrvaltänava langust, nende ühtumisenurka ja mõlema kallakust.

Paraku on see hea asi, nagu kõik tehnika tippsaavutused, hästi kallid. Kuid loodame, et meil läheb korda muretseda vähemalt pealinna krim.-politseile seesugune täielik seadeldis.

mahalaskmine ühes poomisega, mahalaskmine ühes uppumisega, mürgitamine ühes mahalaskmise ja poomisega jne. Jälitamist teostaval ametnikul on sääraseil juhtumel sageli lähendada raske küsimus, et selgitada, kas antud juhul on tegemist tapmisega või enesetapmisega, kuna tapja võib simuleerida enesetapmist ja vastupidi — enesetapja tapmist. Teoreetikut soovivad säärasel juhtumil eeskätt toime panna üksikasjalise teopaiga- ja laibavaatluse ja seejärel laiba lahkamise. Nimetatud kahe toimingu kokkuvõttest võib kuriteo iseloomust teha enamvähem täpseid järeldusi. Muidugi tuleb hiljem arvestada veel järgmisi asjaolusid: 1. Kas isikul oli põhjusi enesetapmiseks? 2. Kas oli temal kalduvusi enesetapmiseks (iseloom, varem tehtud enesetapmiskatsed jne.)? 3. Kas avaldas tema varem tahet enesetapmiseks kas sõnas, kirjast või muul viisil? 4. Enesetapja meeleolu enne enesetapmise teostamist. Et saada üksikasjalisemat käsitlust mitmekordsest enesetapmisest, vaatleme alamal lähemalt üht konkreetjuhtumit, mis juhtus Narvas.

Sündmuse käik kronoloogilises järjestuses oli järgmine: Ühel viimasel septembrikuu hommikul umbes kella 8 ajal telefoniti Narva kriminaalpolitseisse, et linna piires, Suthovi nimelise pargi läheduses, on Narva jõest leitud tundmatu laip, kuulihaavaga peas. Kriminaalametnike sündmuskohale saabumisel selgus, et kesklinnast Narva-Jõesuu sihis umbes 2 km. kaugusel jões kalda juures lamab keskealise mehe laip. Laiba leidja — kalur — seletas, et ta sõitnud hommikul vara paadiga jõele silmupüüniseid vette heitma. Koduteel märganud ta Suthovi nimelise pargi lähedal kaldast umbes 9 m. kaugusel vee all mustendavat kogu. Tõstnud aeruga selle üles, selgus, et jões lebas uppunu laip. Juhtumist informeeris kalur lähedal elutsevat konstaablit, kellega koos leiu kohta tagasi tulles tõmbasid laiba kalda lähedale.

Mis selgus vaatlusega?

Laibal oli seljas must sakkoolikond, kaelas valge rinnaesine, krae ja kaelasid, jalas triibulised püksid ja kingad; müts puudus. Välistest vägivallatunnuseist oli märgata parema kõrval kohal: juukseis tardunud verd ja selle keskel teravate äärtega ava, mille ümbrus oli tahmunud.

Iseäralik oli asjaolu, et laiba keha ümber kaenla alt läbi, sõlmega vasaku rinna kohal, oli seotud kolmekordne punutud takune nõör. Pikem nõöriots moodustas jooksva, ovaalse kujuga sõlme. Võis oletada, et sõlmes on olnud kivi, mida ka kinnitas edaspidine vaatus. Laiba seljas olev pintsak oli eest lahti, vest kinni nõõbitud, selle all asetsetes ovaalne kivi, raskusega 895 gr. Krae ja rinnaesine olid paremal seestpoolt kaela juures vähesel määral verega määrdunud. Riiete taskuis leidusid A. P. nimelised dokumendid, milledest nähtus, et uppunu on sündinud 1909. a., 9,37 kr. raha ja tähtsusetuid pabereid. Mingeid võitlusjärgi laiba leiukohal jõekaldal ja riiete juures ei olnud märgata. Kallas oli leiukohal järsk, umbes 40° all, olles veepinnast umbes 40 mtr. Kalda ülemisel serval asetsetes piki jõekallast okas- traat-aiaga piiratud heinamaa. Kalda serv ja jõe äär oli soine.

Tapmine või enesetapmine?

Võis oletada kaht võimalust: 1) ebaharilikku enesetapet, kus enesetapja, tahtes jäljetult kaduda elust, sidus enesele kivi ümber keha, läks jõkke ja laskis seal kuuli pähe; 2) tapmist — leitu oli tapetud ja siis paadilt või kuskilt mujalt jõkke heidetud.

Et leida relva, millega oletatav enesetape võis olla teostatud, korraldasid kriminaalametnikud jõepõhja traalimist. Traalimine ei annud tagajärgi; vesi oli kohal kuni 2 m. sügav.

Mida selgitas juurdlus?

Vähe hiljem tehti juurdlusega kindlaks, et A. P. oli eelmisel päeval viibinud koos kindlustusseltsi agentide K. ja S-iga ja neist lahkunud kella 18 ajal, lubades koju minna. Üks neist seletas, et P., teotsedes tema abina, oli temalt laenanud suvimantli, mida kannud. Keskpäeval P. juhuslikult kohanud linnas prl. J., kellega ajanud juttu ja kutsunud ta kohtamisele. Kumbki agentidest ei teadnud kinnitada, et P.-l oleks olnud relva. P. olnud neist lahkudes rõõmsas meeleolus ja ei olevat kunagi avaldanud enesetappe mõtet.

P. ema tõendas, et poeg tulnud koju kella 18.30 ajal, söönud, riietunud hoolikalt ja väljunud kella 20 ajal, lubades kohtamisele minna. Seljas olnud tal laenatud mantel, peas hall so-nimüts. Veel tõendas ema, et pojalt olnud must taskukell ja nahast paberossitoos (neid esemeid laiba riiete juures ei leitud). Pojal ei olevat ta kunagi näinud relva.

Prl. J. tõendas, et P. kutsunud teda õhtul kell 20.30 kohtamisele. Tema pole läinud, kuna soovinud P.-st vabaneda. Prl. J. kodus viibimist tõendas tunnistaja.

Helsingi-Tallinna politseivahelisest laskevõistlusist osavõtjate väljajagatud auhindadega.

Järgmine tunnistaja oli näinud kella 21.15 ajal P.-d üksi minevat kesklinna suunas. Hiljem pole teda keegi näinud.

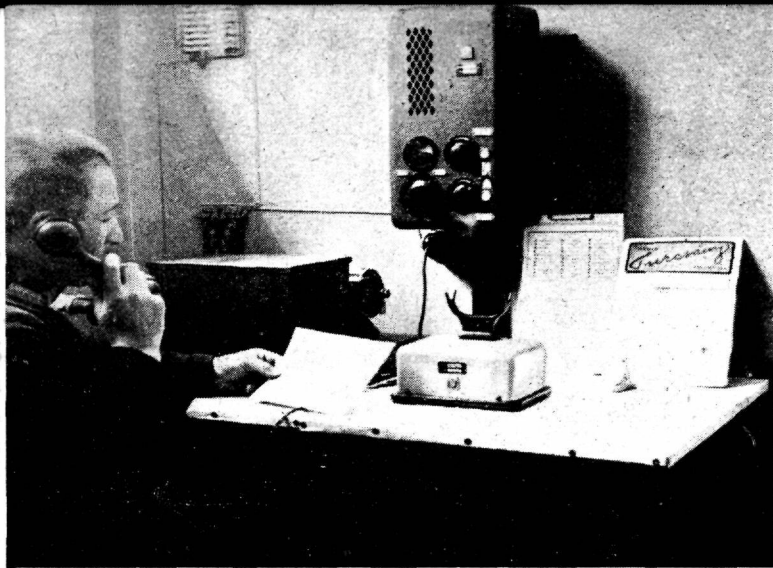
Ajakirjandus ja kohalikud inimesed, kes P.-d tundsid, kahtlesid enesetappe võimaluses. Ei paistnud ka olevat usutav, et inimene erilise põhjuseta sügisel ööl väljub linnast, ronib pimedas üle mitme traataia soist maapinda mööda jõe äärde, seob seal enesele kivi ümber keha, läheb vette ja laseb kuuli pähe!

P. keha ümber seotud nõöri päritolu jäi selgitamata. Kohalikud kalurid tõendasid, et nõöri sõlm oli teissugune, kui seda kalurid tavaliselt teevad. Relva, millega oletatav enesetape võis teostuda, ei leitud, ei läinud korda selgitada, kellelt P. oleks võinud selle saada. Samuti jäid leidmata üliriided — mantel ja müts. P. surma põhjuste selgitamiseks pidid selgituse tooma vaid laiba lahkamine ja P. elu-avaldusist kogutud andmed.

Laiba lahkamisel selgus, et peas, parema kõrva kohal, on $\frac{1}{2}$ sm. läbimõõduga auk, mille ümbrus tahmunud. Deformeerunud kuul peitus laiba peas. Kuuli suund oli paremast meelekohast vasaku pealae sihis. Üle kogu keha kannanahk. Bronhides rohkel määral vahtu ja vett, kopsude välispinnal verevalumid.

Lahkamise andmeil linnaarst jõudis otsusele, et laskedistants oli 1—2 sm. Surmav haav oli tekitatud browning-süsteemisest revolvrst, kal. 6,35 m/m, lastud kuuli läbi, kuid lastu võis veel elada paar tundi pärast laskmist. Laskehaav oli tekitatud keha perpendikulaarses seisundis ja see asend muutus kiiresti vertikaalseks. Haavatu oli sattunud vette ja seal uppunud, nii et uppumine lõpetas elu. Vette sattumine oli sündinud kiiresti pärast revolvrilasku pähe.

Kuna läks korda selgitada, et P. varem, sõjaväes sundaega teenides, oli teinud katset vint-

Igapäevane saade Budapesti politsei raadiojaamast.

Tutvumiselt T. V. KAUP. BUDAPESTI kriminaalpolitseiga.

Tutvudes 1936. a. kevadel välismaa politsei-asutustega, peatusin neli päeva Budapestis. Eesti konsuli hr. Jöfferi kaasabil õnnestus võrdlemisi kiiresti saada Ungari siseministeeriumilt nõusolek tutvustada mulle Budapesti kriminaalpolitsei tegevust ja sisseseadeid. Lühikese aja tõttu ei olnud võimalik tungida kõigisse töövõtteisse, kuigi minu saatjaks määratud Budapesti kriminaalpolitsei ühe osakonna (Saksa Erkennungsdienstile vastav, ungari keeles Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal) juhataja dr. Sellye ja tema asetäitja dr. Zorándy väsimatult püüdsid kõike näidata ja selgitada.

Ungari politseiaparaat on riiklik korraldus, kommunaal- (ehk omavalitsuse) politseid siin ei tunta. Sellele vaatamata ei olda rahul Ungari politseiorganisatsiooniga, kuna üksikutes politseilikes on alluvus, ettevalmistus, koostöö jne. ise-

püssist end maha lasta, jõudis arst otsusele, et on tegemist ebahariliku enesetappeviisiga. Enesetappe võis põhjustada nurjunud kohtamine. Et P. oli üldiselt omapärase iseloomuga, valis ta, nagu võis oletada, meelekibedusest eelkirjeldatud enesetappeviisi.

Juurdlus lõpetati Rakvere Ringkonnakohtu prokuröriilt süüteo tunnuste puudusel.

sugune, mis raskendab politseitöö ühtlustamist ja teotsemist ühise tervikuna.

Ungari linnus ja aleveis teotseb välis-, kriminaal- ja poliitiline politsei, maal žandarmeeria, Doonau jõel Budapesti piires ja lähemas ümbruses eriline jõevalve. Kogu politseiväe suurus Ungaris on umbes 12.000 ametnikku, neist ligi 700 kõrge- ma juriidilise haridusega, nn. kontsiptisti, kes on enam juhtivatel kohtadel ja õigustatud toimetama vormilist juurdlust. Detektiive, kel ei ole õigust toimetada vormilist juurdlust ja koguvad ainult andmeid ja tõendeid süütegude selgitamisel, on 1200. Edasi on 200 kõrgemat ametnikku, inspektorit, muu osa politseiametkonnast moodustab valvemeeskonna. Viimasest on huvitav jõevalve üksus Budapestis, 30 meest ühe politseiohvitseri juhtimisel. Selle meeskonna tööpiirkonnaks on Doonau jõgi (mitte kaldad) Budapestis ja lähemas ümbruses, kokku umbes 25 km. pikkuselt. Meeskond on jaotatud seitsmelle päästejaamale, mis asuvad Doonaul, sildade lähedal. Igal päästejaamal on mootorpaat ja telefoniühendus. Selle meeskonna peamine ülesanne on Doonast inimesi päästa (õnnetuste, enesetapete ja süütegude puhul). Aastas tõmmatakse keskmiselt 200 inimest kaldale „ilusast sinisest Doonast“, mis on tegelikult Budapesti piires savisogane ja väga räpane. Neist on 80% naisi ja 10 juba uppunud. Peale inimeste päästmise on jõevalve meeskonna tööks liiklemiskontroll ja -juhtimine Doonaul, ja tormi tulekul hoiatussignaalide andmine eriliste tormisireenide ja -laternatega. Kuna Doonaul liigub Budapesti kohal umbes 150 laeva, neist 50 reisirajatega, 350 mootorpaati ja 15.000 sõudepaati, siis on vaja politsei korraldavat kätt selles sõidukiteparves.

Teenistus jõevalve meeskonnas sünnib nõnda, et alatasa on 3—4 mootorpaati kontrollisõidul, igas päästejaamas on 3 meest teenistuses, neist üks valvekordal jaamaplatvormil, teised jaama teenistusruumis. Valvekord platvormil kestab 4 tundi, seejärel on ametnik 4 tundi vaba, siis asub aga 8 tunniks jaama teenistusruumi. Kõik jõevalve ametnikud on ette valmistatud ja vilunud motoristid, ujudjad ja vetelpäästjad.

Ungari politseis on tarvitusel aukraadid, lahus teenistuskoha nimetusest. Ametiastmeis tõusmiseks tuleb sooritada katse, aukraadis tõusmine sünnib teenistusaastate järgi. Vanusetasu Ungari politseis ei tunta, perekonnaabiraha makstakse kuus umbes 5 kr. naiselt ja 10 kr. igalt lapselt. Abiellumiseks peab politseiohvitser hankima ülemuse loa. Mitteohvitseri kohta see nõue ei käi. Pensioniaja arvestamisel annab 7 kuud teenistust 8 kuud pensioniõiguslikku aega. Ametimärki Ungari politseis ei ole, see kavatsetakse sisse seada detektiividele.

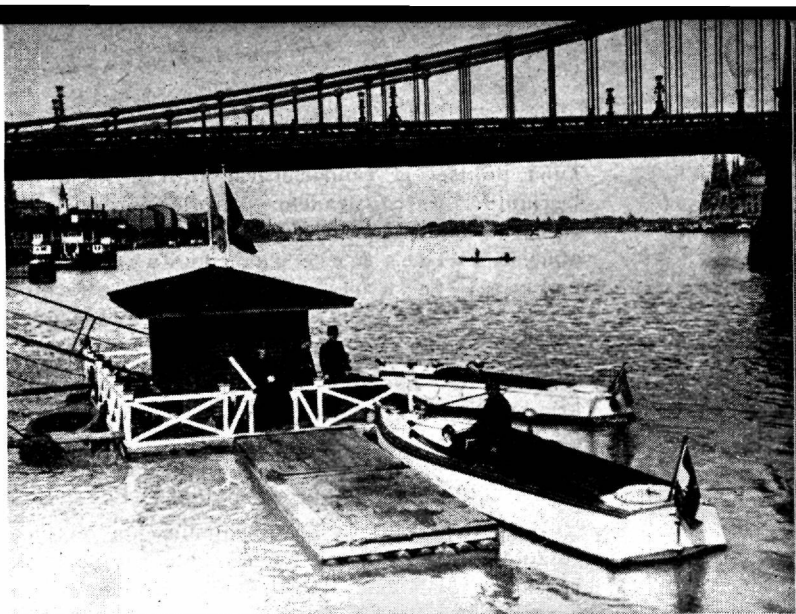
Budapesti kriminaalpolitsei on korraldatud nõnda, et välispolitsei jaoskondade juures töötab

3—5 detektiivide ühe kontseptisti juhtimisel, alluvusega väl-pol. jsk. ülemale. Peale selle on Budapesti politseivalitsuse juures keskasutusena kriminaalosakond ühes kõlbluspolitseiga, detektiivide-korpusega ja teiste sisseseadetega. Detektiivid on jaotatud 8 brigaadi, igaühes 7—9 allbrigaadi. Brigaadi koosseis on kuni 15 detektiivide ja 2—3 kontseptisti. Viimased on politseiohvitserid ja õigustatud kandma vormi. Detektiivid ei kannu vormi. Süütegude selgitamisel detektiivid koguvad andmeid ja muid süütõendeid, otsivad isikuid, ärakistud esemeid jne. Iseseisvat läbiotsimise, ülekuulamise jne. õigust detektiividel ei ole.

Ungari politseil on kr.-kp. s. põhjal õigus tarbe korral isikuid vahistada 24 tunniks ilma määruse ja järgmiseks 48 tunniks määrusega. Seejärel tuleb vahistatu kas vabastada või anda üle ühes juurdlusmaterjalidega kohtu-uurijale. Läbiotsimist lubab kr.-kp. s. alustada kl. 6—12 vahel, kestvuse ja lõpu kohta eeskirjad midagi ei kõnele.

Juurdlused avalikuks tegemata asjus hoitakse määramata aja politseis, hiljem, tavaliselt mõne kuu järele, saadetakse hoiule kas kohtule või prokuratuurile. Vajaduse korral nõutakse juurdlused sealt välja.

Budapesti kriminaalpolitsei tehnilisest varustisest on välja tõsta 2 eriliselt sisseseatud autot surmapõhjuse selgitamiseks. Üks auto on kasutamisel ainult Budapestis, teine saadetakse ka maale ja lähemaisse provintsilinnadesse. Mõlemal autol

Budapesti politsei jõevalve päästejaam Doonaul.

on eeskujulik varustus, muu seas pimekamber fototööde jaoks, eraldatud lukustatav ruum vahialuste jaoks ja raadioseadeldis. Sidevahendeist on Budapestis telefonid küll ainult juhtivate kriminaalametnike kortereis, kuid sealjuures on üle riigi politseil 100 raadiovastuvõtjat (telefoniline) linnades ja 100 maal. Raadiosaatjaid on politseil 7, neist 2 Budapestis. Keskasutuse korraldusist ja jooksvast informatsioonist antakse suurem osa edasi raadio teel, ilma et seda korratakse kirjalikult. Nõnda saavutatakse teatav kokkuhoid kantseleitöös ja -kuludes ja võidetakse ka kiiruses. Üks Budapestis olevaist raadiosaatjaid on rakendatud tõhe peamiselt välismaa raadiovõrguga. Eriti tihe on koostöö Viini, Varssavi, Berliini ja Pariisi politsei raadiojaamadega.

Budapesti politseivalitsuse juures asuvad keskkartoteegid, politseilaboratoorium, -muuseum ja -ajakirjade toimetused. Daktüloskoobilises keskkartoteegis on 10-sõrme-jälgi ligi 500 000 ja ühe-sõrme-jälgi ligi 50 000 isikult. Meeste, naiste ja mustlaste sõrmejälgi hoitakse kartoteekides eraldi. 1935. a. täienes dakt. keskkartoteek 10-sõrme-jälgedega ligi 28.000 isikult ja ühe-sõrme-jälgedega ligi 2700 isikult. Teopaigalt saadud sõrmejälgi saadeti 1935. a. kestel keskkartoteeki 433 korral. 98 korral õnnestus sõrmejälgede (monodaktüloskoopia) abil teha kindlaks süüalused. Valenime tarvitamise tegi dakt. keskkartoteek kindlaks 1935. a. 342 juhtumil.

Karistusteadete ja otsimise korraldus on Ungaris raskepärane. Kohtadel ei ole kasutada nimistuid ega kartoteeke karistatute ja otsitavate kohta. Neid andmeid saab ainult Budapesti pol.-val. juures asuvatest kartoteekidest kas kirjalikult või telefoni teel. Sealjuures töötavad neis kartoteekides kõrvuti žandarmeeria ja kriminaalpolitsei ametnikud, lahendades kumbki oma ametkonna järelepärimisi. Otsitavate ja karistatute kohta peetavad

Budapesti liiklemispolitseinik, tagaplaanil Budapesti politseivalitsuse hooneid.

kartoteegid alluvad pealegi kohtuministeeriumile, kuna politsei ja žandarmeeria alluvad siseministeeriumile. Karistusteadete kartoteegis on üle 2.000.000 nime, otsitavate kartoteegis üle 50.000 nime. Kuuldes meie painduvast karistusteadete ja otsimiskorralduse süsteemist, olid ungarlased sellest lausa vaimustatud.

Budapesti pol.-val. juures on veel Budapesti kriminaalpolitsei fototeek. Selles on ligi 55.000 fotot, pildistamise ajalisel järjekorras, alates 1903. a. Fototeegi juures on abifototeegid üksikute süüteoliikide järgi, kokku 62 albumis.

Ungari politsei- ja kriminaalmuuseum on paigutatud politseivalitsuse hoones ühte suurde saali ja kahte vähemasse kõrvalruumi. Viimaseis on pandud välja just politseimuuseumi osa, alates tarvitusel olnud mundrite reaga, kõigi Ungari politsei juhtide piltidega, organisatsiooniskeemidega jne. ja lõpetades näidetega tänapäeva Ungari politseist. Sealjuures on rikkalikult esitatud Budapesti jõealve.

Kriminaalmuuseumis on esemeid rohkesti, kuid väljapanekud asetsevad enamikus seintel ja põrandal, osa ka harilikel laudadel. Seepärast on muuseumiga tutvumine raske ja üldmulje pole kõige parem, eriti seetõttu, et väljapanekute reastus on võrdlemisi süsteemita ja eksponaatidel selgitavad tekstid kas napisõnalised või puuduvad täiesti. Muuseumi näidatakse ainult politsei- ja kohtuametnikele, eraisikud sinna ei pääse.

Lõpetasin tutvumise Budapesti kriminaalpolitseiga politseilaboratooriumis. Selles töötab üks asjatundja, hr. Pustazeri, kes on kutseliselt ette valmistunud Lausanne'i ülikoolis ja täiendunud arvukatel tutvumisreisidel. Muu seas käis hr. Pustazeri 1935. a. Tallinnas ja tutvus siin kriminaalpolitseiga ja koht. ekspertiiskabinetiga. Hr. Pus-

tazeri laboratooriumil on ainult üks ruum ja sisustus on väga tagasihoidlik. Vajalised aparaadid on lihtsais eksemplares. Hr. Pustazeri kinnitas, et tema töötingimused on nõndagi küllalt soodsad. Laboratoorium töötab kogu Ungari politseile, kuid provintsist saadetakse tööd harvem, seega laboratoorium tegelikult olevat rakendatud just Budapesti kriminaalpolitsei abistamisele. Võimaluse korral töötab laboratoorium ka žandarmeeria ja teisile riigi- ja omaval.-asutusile, siis aga eritasu eest, mille suurus sõltuv ekspertiisi ja töö iseloomust ja ulatusest. Laboratooriumis oli valmis ja poolvalmis ekspertiise, neist üks kuulide identseuse küsimus ja mõned dokumentide võltsimise ja valeraha valmistamise uurimised. Laboratooriumi töö oli esmajärguline, väga ülevaatlik ja asjalikult põhjendatud. Sõrmejälgede identseuse küsimusi laboratooriumis ei lahendata, see sünnib dakt. kesk-kartoteegis.

Üle 1.200.000 elanikuga on Budapest tõeline suur-linn, kõigi tema hüvede ja pahedega. Politsei töö avaliku julgeoleku valvel ja kaitsel ei ole kerge. Eriti kõneldakse kriminaalpolitseis, et koosseisud on kokku surutud ja töökoorem liig suur. Lisaks sellele näis kuritegevus 1936. a. olevat tõusul. Arvuliselt registreeriti 1935. a. süütegusid Budapestis 14 prots. enam kui 1934. a. Kuritegevusega tekitatud kahjusumma tõusis ligi 500.000 kr. võrra. Kui 1934 a. oli tapmisi 35, aborte 175, siis olid vastavad arvud 1935. a. 48 ja 368. Jälitamisega õnnestus 1935. a. saada tagasi ligi 32 prots. ära kistud varast, nimelt varguste puhul 30 prots., omastamiste puhul 45 prots. ja kelmuste puhul 35 prots. Kui 1934. a. oli süüaluseid 63.672 isikut, siis 1935. a. oli see arv 71.956, seega tõus üle 8 prots. Vahistati 1935. a. 10742 isikut, neist 214 välismaalast ja 2.000 naist. Varem oli karistatud vahistatuist 1.738 isikut. Vanglasse paigutati vahistatuist 4.134 isikut, teised vabastati kuni kohtuotsuseni.

ERILAADNE

tundemärkide kartoteek *Helsingi* kriminaalpolitseis.

Helsingi kriminaalpolitsei registratuurbüroo ülema P. Ignatius'e sulest ilmus „Norra kriminaaltehnilises ajakirjas“ kirjeldus käesoleval ajal Soomes tarvitusel olevast tundemärkide kartoteegist, mis sisaldab 28.000 üksikut kaarti. Autor on veendunud, et tarvitusel oleva kartoteegi abil on võimalik igal juhul, üksikasjaliselt tunnistaja poolt kirjeldatud tundmatut kurjategijat kindlaks teha. Ta toob rea näiteid 1933—1936. a., missugusel ajavahemikul kartoteegi abil avastati kurjategijaid. Nii näit. tehti kindlaks vargus, kus kurjategija paremale käele oli

tätoveeritud arv „1911“; avastati röövimine, mille on toiminud 20-a. blond noormees, kellel puudusid põial ja esimene sõrm; identifitseeriti punajuukseline murdvaras, kelle pikkus üle 180 sm; selgitati mitu tundmatut laipa jne. On tähelepanuäratav, et Soomes igalt isikult, kes kuidagi puutub kokku kriminaalpolitseiga, võetakse näpujälgi ja täpne isikukirjeldus, sellele vaatamata, kas isik on süüdiv või mitte. Sellekohase ringkirjaga on ametnikele kohuseks tehtud kaardid täita võimalikult täpselt, pöörates erilist tähelepanu isikukirjeldusele. Iga linna kriminaalpolitsei

saadab registreerimiskaardid Helsingis asuvasse keskkartoteeki, kus need klassidesse grupeeritakse ja asetatakse vastavasse lahtrisse. Ülevaate saamiseks Helsingi kriminaalpolitsei tundemärkide kartoteegist, olgu toodud selle liigitelu.

I klass:

a) punajuukselised, b) valged, mustad või paljad laigud juustes, c) lokis juuksed, d) mitmevärvilised juuksed.

II klass:

a) kannab prille, b) kõõritab, c) klaassilm, d) üks silm pime või poolpime, e) täiesti pime, f) mitmevärvilised silmad, värvilised täpid silmas.

III klass:

a) armid, sünnimärgid otsmikul, b) armid, sünnimärgid paremal pool otsmikul, c) armid, sünnimärgid vasakul pool otsmikul, d) armid, sünnimärgid paremal näo poolel või huulil, e) armid, sünnimärgid vasakul näo poolel või huulil, f) armid, sünnimärgid koonul, g) arm, paistetud kaelal või kõrva taga, h) teised armid kehal, i) koonu lohukesed, lõhestatud koon, j) rõugearmiline, kärnad, sünnimärgid, tedretähed, k) arm peas, paistetud peas, hoiab pea viltu.

IV klass:

a) armid, sünnimärgid ninal, b) vigastatud kõrv või teised iseärasused kõrval, c) kurt, raske kuulmisega, d) tumm, c) kurttumm, f) ökitaja, kogeleja, g) käriseja, h) muud rääkimisvead, eriline hääl, i) hammaste vigastused, lõhkinge huul, viltune suu.

V klass:

a) küür, b) erilised kehaved, c) eriline kõnnak või samm.

VI klass:

a) juudid, mustlased, hiinlased, neegrid jne.

VII klass:

a) parem käsivarv või käsi puudub, b) vasak käsivarv või käsi puudub.

VIII klass:

a) parema käe põial puudub, b) parema käe esimene sõrm puudub, c) parema käe keskmine sõrm puudub, d) parema käe nimetu sõrm puudub, e) parema käe väike sõrm puudub, f) paremal käel kokkukasvanud sõrmed, g) paremal käel erilised vead või tüükad.

IX klass:

a—g) sama, mis VIII vasaku käe kohta.

X klass:

paremal käsivarrel tätoveeritud: a) aaped (tähed), b) arvud, c) inimese kuju, d) süda, e) ankur, f) ankur, süda rist, g) käsi-käes, h) lilled, lehed, i) sõiduk ja j) teised kujud.

XI klass:

a—j) sama, mis X klassis parema käe kohta.

XII ja XIII klass:

Sama, mis X ja XI vasaku käsivarre kohta.

XIV klass:

a) lonkab parema jalaga, b) lonkab vasaku jalaga, c) puudub parem sääär või jalg, d) puudub vasak sääär või jalg, e) kõnnib karkudel, f) teised sääre- või jalavead.

XV klass:

a) mehed üle 182,5 sm pikad b) naised üle 170 sm. pikad, c) mehed alla 157 sm pikad, d) naised alla 145 sm. pikad.

25 a. sportlikku tegevust.

K. a. võib Politseivalitsuse assistent spordi ja kehalise kasvatuses alal E. Kolmpere tagasi vaadata oma 25-aastasele sporditegevusele.

Edgar Kolmpere sündis 23. veebruaril 1897. a. Võttis osa vabadussõjast ja teenis hiljem kindralstaabis. 1920. a. astus politseiteenistusse ja oli esimesi pioneere poliitilises politseis, teenides tolleagues kaitsepolitseis osakonna juhatajana. Hiljem teenis Politseivalitsuses Poliitilise Osakonna sekretärina ja 1927. a. asus Politseikooli juurde spordiinstruktorina, kus teotseb tänini. Praegu on juubilar Politseivalitsuses assistendina spordi ja kehalise kasvatuses alal.

Juubilar alustas sportimist 1912. a. uisutamise ja tuli E. Sp. S. Kalevilt korraldatud võistlustel 1500 m uisutamises teisele kohale. Viis aastat oli järjest Eesti meister jääpallimängus ja esindas S. S. Kalevi ja V. S. Spordi värve ja mitmel korral esines jääpallimängus rahvusmeeskonnas. Pealeselle harrastas juubilar poksi ja kaitses Eesti värve esimesel mitteametlikul Soome-Eesti poksimaavõistlusel. Tema laialdasem tegevus siiski oli kergejõustikus, kus pikemat aega oli Eesti meister vasaraheites ja rekordiomani üle kümne aasta. Juubilari rekordid purustas tema oma õpilane K. Annamaa.

Pealeselle on juubilar teotsenud 1936. a. pedagoogina, ammutades teadmisi Soomest, kodumaalt ja mujalt. Tema treenerimisel on rida nimekaid sportlasi tulnud sportlasperre, eesotsas A. Viidinguga. E. Kolmpere on võtnud võimalust mööda osa seltskondlikest üritustest, olles Korvpalliliidu esimees, S. S. Kalevi, E. Suusaklubi liige ja S. Keskliidu juhatusliige. Olles S. Keskliidu juhatusliige, võttis osa Tallinna staadioni ehitustöist ja tema algatusel ehitati Nõmmele Mustamäele hüppemägi. Muu seas on korraldanud rida sportlikke kursusi politseiperele, avaldanud sporditeaduslikke kirjutisi ajalehis ja ajakirjus ja tema sulest on ilmunud sportteaduslikke raamatuid. Pidevalt olnud „Politseilehe“ kaastööline. E. Kolmpere 25-aastast sportlikku tegevust on kavatsus tähistada eelolevail üleriiklikel politsei esivõistlusil.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidises töös.

Igas klassis on kaardid paigutatud registreeritud isiku pikkuse järjekorras. Klassides X, XI, XII ja XIII on aga aabestiku ja arvu suurus järjekorras korraldatud. K.

Sõjapüstitolilaskmine Helsingi-Tallinna võistlusil.

Abikomissar Sihv ja soomlane Urja. Urja oli individuaalselt parim laskur Helsingi-Tallinna politseivahelisel laskevõistlusil.

H. Pöldvere.

Laskuritega Helsingis.

On kujunenud kenaks kombeks igal aastal korraldada Helsingi-Tallinna linnade politseivahelisi laskevõistlusi. Neid võistlusi peetakse vaheldumisi Tallinnas ja Helsingis ja need tahavad eeskätt olla sõpruse süvendamiseks vennasrahvaste politseiperede vahel, kuid samas ka tõenduseks nende laskevõimete arengust. Seekord peeti võistlused Helsingis, mis olid järjekorralt kaheksandad ja mille võitsid suure punktide eduga Tallinna politseinikud.

Sõitsime välja aurik „Violaga“ 13. aug. hommikul. Juba hiljaõhtust sadas tugevat vihma ja keskhommikul tundus selles nagu pisut tagasitõmbumist. Laevale astudes lakkas küll vihmasadu, ent udusireen merel undas edasi ja kõik tunnused kõnelesid püsivast sajust. Meeste tuju oli kõigele vaatamata ülev. Meie laskureid oli laevale saatma tulnud abiprefekt Nyk a n e n, kes soovis laskureile õnne ja pöördus siis komisсар Ottisaare kui meeskonna kapteni poole pärimisega, kumb meeskond võidab. Oleme küll võitnud järjekorras 7 linnadevahelist võistlust ja meeste tase on aasta-aastalt pidevalt tõusnud ja praeguste võimete juures võis ennustada kindlat võitu, ent meeskonna kapten oli süiski tagasihoidlik ja tähendas, et võidab see meeskond, kes on tugevam. Selle teadmisega sõitsime meretele ja meid saatsid lugematud kajakad ja abiprefekti õnnesoovid...

Teel sadas vahetpidamatult. Kui olime jõudnud Helsingi sadamasse, ei olnud veel näha saju lõppu. Teel hoidis ülal meeste meeleolu oma sõbralikkusega meeskonna esindaja komisсар

Plink. Ja kuigi suure saju all maabuti Helsingi sadamas, oli meeste tuju ülev. Laskurid paigutati Tornii võõrastemajja, mis on Helsingis suurimad ja omapärasemaid. Esimesel päeval tutvustati külalisi linna ja politseiasutustega, kuna jäuproov järgnes teisel päeval.

14. augusti hommikul oli küll lakanud vihmasadu, ent udu oli tihe. Võistlusi peeti Malmi laskerajal, sealsamas, kus mõne päeva eest maailmavõistlusigi. Kavast oli sõjapüssist, sõjapüstitolil ja väikekalibribrilise püssist laskmine. Alustati sõjapüssiga ja kolmesaja meetri kaugusel olevaid märklehti võis tiheda udu tõttu vaid vaevalt märgata. Olukord oli kõigil ühtlaselt halb ja kõigil tuli nende tingimustega kui paratamatusega leppida.

Esimesena anti proovilaskete võistlustingimuste kohaselt meie laskureile kui külalislile, kes saavutasid häid tagajärgi. Enamikul olid laskeseriais ikka kümned ja üheksad, kuna vähemaid silmi oli nagu eksinud mõnel neisse. Soomlased olid proovilaskudes juba tunduvalt nõrgemad. Tegelikult laskevõistluses kujunes olukord süiski teiseks ja lasketulemuste üldpilt ei osutunud nii kõrgetasemeliseks, kui võis ennustada proovilaskudest. Süiski olid meie mehed soomlasest tunduvalt tugevamad. Samasugune olukord oli ka väikekalibribrilise püssist laskmises.

Kui järg jõudis sõjapüstolini, naeratas juba päike ja ilm oli kõigiti soodus laskevõistlusiks. Laskurid kurtsid vaid osaliste lasketingimuste üle. Nimelt selle üle, et märklehtede asend oli liiga madal, mis tunduvalt halvasti mõjus meie kui ka soomlaste tagajärgedele.

Üldvõitjaks tuli Tallinna meeskond 2357 silmaga, kuid individuaalselt soomlane Urja 407 silmaga. Nii on tallinlased järjest kaheksa aastat võitnud soomlasi ja neli korda järjest võitnud a.-s. Kreenbalti juhatuselt väljapandud rändauhinna, suure karika. Karika jäävalt omandamiseks peab seda viis korda kaitsema.

15. august kulus veel linnaga tutvumiseks ja öhtul algasime sõitu koju.

Helsingi elas veel maailma-laskevõistluste mee- leolus. Vaateaknaid leidis sünni-seal ülesvõtteid nimetatud võistlusist ja kohvikuis oli jututee- maks vaid võistlused ja üksikute laskurite ju- maldamised. Eesti laskurite vastu oli huvi suur ja need olidki peamiseks jutuaiuaks. Kulutule- na oli levinud ka politseilaskurite saabumine ja huviga oodati nende võistluste tulemusi. Meie võidus oldi kindel, ent oodati ka üllatusi! Pet- tumusi meie mehed ei valmistanud ja neist leidis kiitvaid kirjutisi kõigis soome lehtedes.

Malmi laskerada elas üle veel laskevõistluste järelaegu. Rajalt koristati need esemed, mis arvati olevat ülearused, ja mõnegi kallal paukus oksjonihamer. Nii müüdi mõnesaja marga eest piletikassa-putkasid jne... Tundus, et see, mis oli täitnud oma otstarbe, võis rahulikult minna kolikambrisse...

Sõit „Aegnal“ Tallinna oli lõbus. Meeste meeleolu oli jällegi ülev, kuna võit oli saavuta- tud täiel ründel. Kuigi mõnel poissmehel vahest soome neiu oli hingel, ent siiski ununes see kilo- meetritega kaugenedes ja sõbralikus väimustus- hoos. Meeleolu tõstis veel Helsingist kaasasõit- nud läti seltskond, kes tõsiselt rõõmu jagas meie laskurite võidu puhul ja mitmekordseid elagu- hüüdeid hüiskas meeskonnale, selle kaptenile, esindajale komissar Plinkile ja kohtunikule ko- missar H. Pekkale. Nii sõitsime lõbusalt Tal- linna sadamasse, kuhu meid olid tulnud vastu võtma abiprefekt Nykanen ja daame, kes deko- reerisid tagasitulnud roosidega. Samal 15. aug. öhtul oli korraldatud Du Nordis bankett, kus abi- prefekt Nykanen pöördus lühikese kõnega võist- lejate poole ja andis edasi tänu prefekt Reimolt, kes ametikohuste tõttu sellest ei saanud osa võtta.

Komissar Ottisaar kõneluses meeskonna esindaja komissa- Plinkiga pärast laskevõistlust.

Tehnilised tulemused.

Sõjapüssist saavutas Siirma (E) 136 sil- ma, 2. Urja (S) 129 s. ja 3. Roots (E) 128 silma.

Väikekal. püssist tulid kohtadele 1. Urja 139 s., 2. Ottisaar (E) 139 s. ja 3. Sihv (E) 137 silma.

Sõjapüstolist: 1. Sihv 141 s., 2. Ottisaar 140 s., 3. Urja 139 s.

Seega tuli individuaalselt võitjaks soomlane Urja 407 silmaga, kuna teisele kohale jäi Sihv 405 silmaga ja kolmandale kohale Ottisaar 397 silmaga.

Võitjaks meeskonnaks osutus meie meeskond, kes saavutas kolmest relvast kokku 2351 silma, kuna soomlased said 2269 silma. Seega saavuta- sine edu 82 silma.

Kuidas avastati julmi röövmõrvareid?

1931. a. 23. novembri öhtul tungisid rööv- lid Virumaal, Püssi vallas, Varja külas kaup- mees Eduard Kangro majja, kus röövimise si- higa tapsid ära Eduard Kangro, tema kasu- tütre Olga Seestrandi ja haavasid elukarde- tavalt Kangro naist, kes hiljem suri saadud haavadesse.

Toimetatud juurdlusel selgus, et selle süü- teo toimisid Leonhard Toovis, tema vend Eduard Toovis ja Elmar Haug.

Röövlid tungisid majja kaubaostmise ette- käändel ajal, mil kaupmees oli sulgemas akna- luuke. Läänud kauplusesse, tapsid nad seal ära Kangro; hiljem tungisid elutuppa, tapsid ära kasutütre ja haavasid elukardetavalt Kangro naist. Tapmisel tarvitati kal. 6,35 püstolit. Algul nad lasknud naise pihta ühe lasu, mis tabanud teda rinnust. Ta kukkunud põrandale ja teeselnud surnut. Siis tapeti kasutütär. Pä- rast kasutütre tapmist tulnud mõrvarid uuesti

lamava naise juurde, kelledest üks öelnud: „an- nan veel igaks juhuks ühe!“ ja lasknud see- juures tema pihta veel ühe lasu, haavates vii- mast põsest. Üks röövleist tallanud tema peal veel jalgadega, et proovida, kas ta on surnud. Siis toiminud läbiotsimise ja lõpuks valanud Kangro ja kasutütre laibad ja surnuks peetud naise petrooleumiga üle, kannud kööki hunni- kusse riideid ja ühe voodikoti, valanud need siis petrooleumiga üle, süüdanud põlema ja lah- kunud. Pärast röövlite lahkumist tõusnud nai- ne üles, kustutanud veega tule, oodanud majas hommikuni ja läinud siis naabertallu teatama asjast.

Peale kuulihaavade oli Kangrol ja ta kasu- tütrele veel pealuu purustatud kõva asjaga ja naise käel, millel üks mõrvareist oli tallanud, leidis kolm 2 sm. pikkust ja 2 m/m laiust haava, mis paiknesid 0,5 sm. vahega kaaretaoliselt käe seljal ja kujutasid saapakontsa jälge. Käsi nimetatud vigastusega pildistati. Naine suri mõni päev hiljem Rakvere haiglas, ilma et oleks

saanud süüaluste selgitamiseks anda mingeid lähemaid andmeid.

Rööviti ära raha, kuld- ja hõbeasju ja üks meesterahva ülikond mustast läikivast kalevist.

Toimetanud juurdluse kaasametnikega, saime andmeid, et keegi Leonhard Toovise nimeline noormees, kes enne süüteo toimimist oli töötanud tapmiskohalt mitte kaugel asuvas Kiviõli kaevanduses ehitustöödel, oli enne röövmõrva kutsunud samas töötava tuttava Johannes Jalasto enesega kaasa kaupmees Kangro perekonda tapma. Ta algul kategooriliselt eitas seda, kuid pika puiklemise järele võttis õigeks Toovise kutse. Jalasto eitas teo toimimisest osavõttu, samuti ei teadnud tõendada, kas Toovis tegelikult seda toimis ja kellega.

Et asjas edasi jõuda, hakkasime otsima Toovist, kes pärast Kangro tapmist oli lahkunud Kiviõlist. Selgus, et Toovis otsimise ajal pidi töötama Rakvere lähedal metsatöödel ja pidi elutsema Rakveres, kus sisse kirjutamata. Edasi selgus, et Toovise metsatöökaaslaseks pidi olema keegi Rakveres elutsev Elmar Haug, kes oletatavasti pidi teadma ka Toovise elukoha. Puudus sellel ajal aga igasugune kahtlus, et Haug Toovisega toimis eelnimetatud süüteo. Läksime öösel assistent K-ga Haugi elukohta. Teda kodus ei olnud ja ema juhatas meid samas linnas elutseva Ida V. juurde, kes pidi olema tema pruut. Otsimisel leidsime tagumise toast voodist ühe noormehe, kes osutus otsitavaks Elmar Haugiks. Viimane viibis lahtiriidetatult voodis ja riided olid voodi ees toolil, kaetud pealt poolpalituga. Küsimusele, kus elab Toovis, ei vastanud Haug midagi, vaid hakkas värisema nii et voodi väbises. Ka korduvaile küsimusile ta ei vastanud ja lisaks värisemisele tekkisid tal otsaette suured higipisarad. Oli ilmne, et värin ja higistamine oli tingitud ehmatuses ja hirmust. Haugi käitumine äratas meis kahtlust ja otsustasime teda viia kriminaalpolitseisse, et lähemalt selgitada tema hirmu ja ehmatus põhjust oletusega, ehk on ta segatud Kangro tapmisse. Käsule, riidesse panna ja kaasa tulla, tõusis Haug voodis istuli ja sirutas käe toolil seisvate riiete järele, kuid samas tõmbas käe tagasi, nagu oleksid riided põletanud kätt, ja lausus siis alles esimese lause, et tema ei teadvat Toovise elukohta ja milleks tal siis veel kaasa tulla. Kategoorilisele nõudele — riietuda ja kaasa tulla — haaras Haug veel kord riiete järele, kuid jättis need siiski võtmata ja siirdus kapi poole. Küsimusele, miks ta toolil olevaid riideid selga ei pane, vastas Haug, et need olevat tööriided. Tõstsin poolpalitu toolilt üles ja selle alt tuli välja mustast läikivast kalevist meesterahva pintsak, mis näis liig suur olevat Haugi kasvule ja sarnles Kangrolt röövitud pintsakuga, kirjelduse kohaselt, mida varem oli meile seletanud rätsep, kes Kangrole õmbles ülikondi. Samal toolil oli ka pintsaku juurde kuuluv vest. Puudusid ainult püksid. Haug eitas nende olemasolu. Et pintsaku ja vesti leid kinnitas Haugi vastu tekkinud kahtlust, siis toimetasime läbiotsimise ja leidsime kapi ka otsitud püksid. Leitud ülikonna kohta seletas Haug, et ostnud selle Küttejõu kaevanduse turult pärast Kangro tapmist; ostu tõenduseks andis tunnustajana üles Leonhard Toovise, juhataes ka viimase elukoha Rakveres. Nii Haug kui ka Toovis esialgsel eraldatud ülekuulamisel eitasid Kangro tapmise ja röövimise toimimist. Kui aga Toovisele näidati Haugi juurest leitud ülikonda, siis ta

võttis õigeks, et röövmõrva Kangro juures toimis tema koos oma venna ja Elmar Haugiga. Röövitud kraamist saanud Haug ülikonna endale, kuna muu kraami jaganud ta oma vennaga. Toovis juhatas kätte ka tapmiseks tarvitatud relva ja röövitud kuld- ja hõbeasjad. Haug eitas tapmist ja seletas, et tema ei olevat üldes majas käinud, vaid pidanud valvet ja Toovised tapnud oma algatusel Kangro perekonna. Haugi seletuse lükkas aga ümber Kangro naise käel leitud vigastus, sest Haugil olid saapad, millede kontsadel olid just sellised naelad, millega oli tekitatud vigastus käele. See tõendas, et Haug võttis tapmisest ja röövimisest täiel määral osa. Kohus karistas kõiki kolme röövtapmise eest.

Peab tähendama, et kirjeldatud süüteo avastamist tunduvalt rõlbustas ja kiirendas Haugi käitumine. See juhtum näitab, kuivõrd tähelepanelikult tuleb jälitamisel silmas pidada teel ettesaltuvate isikute käitumist, olukorda öieti mõista ja hinnata ning vastavaid järeldusi teha.

H-r.

Kergejõustiku ja jalgrattasõidu võistlused Narva Prefektuuris.

16., 17. ja 18. augustil s. a. korraldati Narva Politseiametnike Kogu liikmeile Narvas kergejõustiku ja jalgrattasõidu võistlused, mis olid katsevõistluslike üleriiklike politsei esivõistluste vastu 3.—5. sept. s. a. Tallinnas.

Kavas oli 100 m., 400 m. ja 1500 m. jooksud, kaugus- ja kolmikhüpped, kuulitõuge, kettaheide ja granaadivise ning 20 km. jalgrattasõit vormis ja rakmeis.

Kergejõustiku võistlusil kujunesid tagajärjed järgnevalt:

100 m. jooks: 1. konst. S. Etverk, aeg 12,5 sek., 2. konst. H. Kukkk, 3. kordn. A. Nurmeste.

400 m. jooks: 1. kordn. A. Nurmeste, aeg 63,03 sek., 2. konst. H. Kukkk, 3. konst. S. Etverk.

1500 m. jooks: 1. kordn. A. Nurmeste — aeg 5,00,5 min., 2. konst. H. Kukkk, 3. konst. S. Etverk.

Kaugushüpe: 1. konst. S. Etverk — tagajärg 6,01 m., 2. konst. A. Voitk, 3. H. Kukkk.

Kolmikhüpe: 1. konst. S. Etverk — tagajärg 12,83 m., 2. konst. A. Voitk, 3. konst. H. Kukkk.

Kuulitõuge: 1. konst. A. Voitk — tagajärg 12,00 m., 2. konst. H. Voitk, 3. konst. S. Etverk.

Kettaheide: 1. konst. A. Voitk — tagajärg 36,59 m., 2. konst. H. Voitk, 3. konst. S. Etverk.

Granaadivise: 1. konst. A. Voitk — tagajärg 60,14 m., 2. v.-kordn. A. Võrno, 3. konst. H. Voitk.

Kergejõustiku võistlus toimus vihmast läbilüünenud Narva sõjaväe staadionil, mistõttu tagajärjed jäid keskpäraseiks.

20 km. jalgrattasõidu võistlusel vormis ja rakmeis kujunesid tagajärjed:

1. kordn. A. Nurmeste — aeg 43,26 min., 2. v.-kordn. A. Merila 43,34 min. ja 3. allkonst. A. Kiviste 47,41 min.

Jalgrattasõidu võistlus peeti Tallinna maanteel, kus kogu võistlusajal puhus tugev külgtuul.

Eelnimetatud esikohtadele tulnud võistlejad saadetakse Tallinna 3.—5. sept. s. a. peetavaile üleriiklikele politseivõistlusile.

Helifilmi montaažlaud.

V a s a k u l: Operaatorid K. Märsk ja V. Bartels filmimas.

mõistma „hinge“ ja üksikasju. Kuid veel enam, peavad oskama püüdnud filmil edasi anda seda, mida teised käsitlevad palju pikemais filmes. Käsikirja kohandatakse omakorda filmiülesvõtteile, kus ette nähtud iga võte eraldi. Selle käsikirja järgi tuleb operaatoreil tööle asuda.

Operaatorid töö.

Meie operaatoreilt nõutakse võrdlemisi palju. Igatahes rohkem kui teisel, kus nad peamiselt on tehnilisiks töötajajaks. Siin operaator peab omama suurel määral intelligentsi, taipu ja olukorras orienteerumist, kuna kõigi tema liigutuste jaoks ei saa olla ettekirjutisi ega näpunäidete andjaid.

Vanem operaator määrab ära, kes teeb ühe või teise töö. Tema hoole all on ka ülesvõtte kaamerad, mida ta väljatöötatud korra järgi välja annab. Operaatoreile on määratud teatav arv toorfilmi, mida ta võib kasutada antud ülesande sooritamiseks. Seejuures on muidugi tal vabadus raskemate võtete juures rohkem kulutada, hoides lihtsamate võtete juures seevõrd kokku. Niisuguse töö puhul tuleb iga võte enne

KUIDAS SÜNNIB *kultuurfilm*

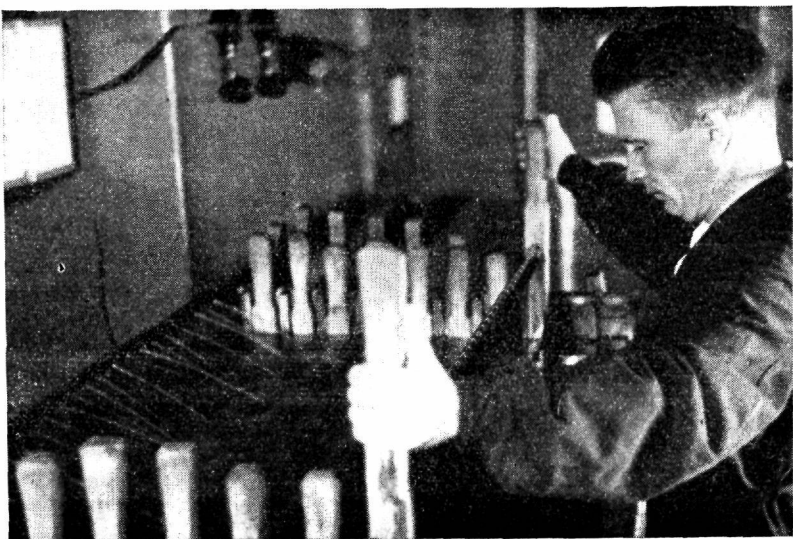
Paljudel on võimalus olnud jälgida filmi kinodes ja õppe- ning vaatefilme organisatsioones, kuid väheseil on võimalus olnud pilku heita filmi valmistustöödele. Püüan siinkohal mõne reaga puudutada filmi valmistamise käiku, eriti kultuurfilmi üldjoontes.

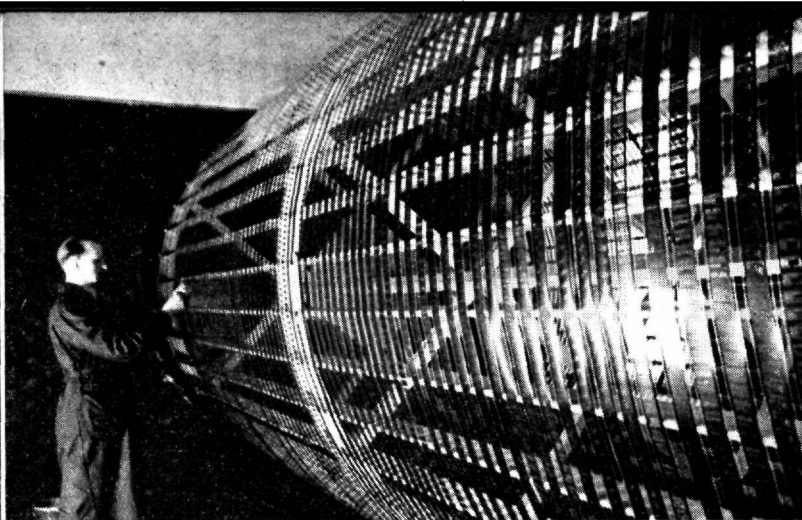
Kuna Eesti kultuurfilmi tootmine aineliselt on piiratud, tuleb igal aastal töökavasse võtta piiratud osa kultuurfilme. Kuid Eesti filmitootjatele on seepärast õnnis ajajärk, et nende ees seisab alles „küündmata põld“. Ei ole puudust teemadest ja tänuks „puutumata maa-alad“ annavad end käsitada. Kuid samal ajal tuleb mõelda, mida esijoones anda, sest tähtsaid alasid, mis vajavad käsitlemist, on palju. Nende filmide järele tunnevad vajadust asutused, organisatsioonid ja kinopublik.

Käsikiri.

On teemad välja valitud, tuleb leida vastava teema käsitaja — käsikirja kirjutaja. Kuna meie kultuurfilmid peavad käsitama meie elu tõetruult, siis peavad käsikirjade koostajad neile antud teemasid põhjalikult tundma, nad peavad

Filmide pesemine.

Filmide kuivatamine trumlil.

ette valmistada, et ülesvõtte tõesti õnnestuks ja kõige paremad momendid oleksid tabatud.

Operaatori kõige halvemaks vaenlaseks on *ilmastik*. Eriti suuri raskusi veeretab ilmastik ette juhtumel, kui ülesvõtted tuleb teha kaugemal operaatori asukohast. Väljasõidu eel uuritakse tavaliselt ilmastikuteteid nii meteoroloogiajaamast kui ka kohapealt, kus filmimine leiab aset. Kuid elu näitab, et igakord ei anna andmed palju. Nii olid varakevadel ilusad ilmad Tallinnas ja mujal. Operaator sõitis Kihelkonda suure perjolaeva vottelaaskmist jäädvustama. Kohale jõudes tuli muutlike kevadtuulte tõttu hädas olla vihasadudega. Teine juhtum: läinud talvel oli üldse vähe lund. Taheti filmida Eesti-Vene piiri talvise maastikuga. Nagu õnnistuseks tuli filmimise ajaks lund ja ilmastik oli ilus. Saadi hea film. Kuid operaatoreile oli ülesandeks tehtud püüdlult asuda Peipsi järvele, et filmida talvist kalapüüki. Kõik oli täpselt ette nähtud ja ette valmistatud: kaluritega kontakt loodud, küüdimehed palgatud jne., kuid kohale sõites algas suur lumetuisk, mis ei lubanud ühelgi kaluril välja minna. Operaator jäi Peipsi rannikule ootama soodsat ilmastikku. Tuisk vaibus, kuid järgnes suur sula, mis järve kattis veega. Jällegi ei saanud kalurid järvele minna. Operaatoril tuli pärast mitmepäevast valvamist tühjalt tagasi sõita. Paremini ei olnud lugu ka tänavu juulis ja augustis, kus operaator kodukultuuri filmi pärast pidi sooritama mitu sõitu Viljandimaale selleks, et filmida eeskujulikke talundeid. Pääke pettis mitmel korral.

Kuid ka ilusad, päikesepaistelised ilmad ei võimalda igal kellaajal töötamist, vaid esemete filmimiseks otsitakse soodus valgustus.

Ainuke, kus ilmastik oma mõju avaldada ei saa, on siseülesvõtted. Kõigis kultuurfilmides, kus ei ole ainult looduses ülesvõtteid, tuleb teha siseülesvõtteid. Selleks viiakse kohale valgustuspark, mis koosneb mitmesuguseist projektoreist ja iga

ülesvõtte iseloomule ettenähtud valgustusseadeldisest.

Valgustuspark töötab jällegi eriasjatundjate korraldusel ja annab omaette tööala. Olenedes ruumi suurusest ja ruumi loomulikust valgusest, ning sellest, mida filmitakse, antakse vastaval määral valgust.

On operaator oma ülesande sooritanud, annab ta filmi laboratooriumi.

Laboratoorne töö.

Laboratooriumis käiakse filmiga sama teed, mis fotolaboratooriumiski. Ainuke vahe — fotolaboratooriumis on filmi hulk väike, kuid filmilaboratooriumis tuleb korruga ümber töötada filmi suurel arvul. Loomulikult on töö asjatundjate kätes ja sin ei tohi tulla ette mingeid eksusi. Ilmutamisel peetakse silmas ilmutaja täpsust koosseisu, temperatuuri jne. Pärast ilmutamist ja kinnitamist rändavad filmid suurde pesemistõrde, kus film pestakse jooksvas vees. Pesemisruumist rändab film kuivatusruumi, kus see suurile trumleile keritakse ja õhuga kuivatatakse.

Negatiiv läheb kopeerimismasinasse, kus võetakse esimene koopia. Kopeerimismasin võimaldab suurel hulgal kopeerimistõid teha ja annab tehniliselt nõutava filmikoopia. Saadud koopia jääb algkoopiaks ja rändab montaažiruumi, kus filmi monteerija koopiast valmistab mingi filmipala, mis linale võib minna. Monteerija kõrvaldab filmist kõik, mis ei ole hästi välja tulnud, tema lühendab ja praagib välja rohkemvõetu; ühe sõnaga: annab filmi vastavalt käsikirjale.

See on tummfilm. Kuid helifilmi puhul tuleb juurde anda heli. Heli juurdeandmine sünnib kas koos pildiga ülesvõtmisel, või järelsünkroniseerimisel. Järelsünkroniseerimise puhul on film tehtud tummalt ja filmile antakse vastav saade kõnes või muusikas hiljem juurde. Selleks projitseeritakse tummfilm linale ja kõneleja, kui saade on kõnega, siis kõneleb kõneleja vastavalt filmile teksti. On tarvis sinna veel muusika saade, ehk muusika saade eraldi, siis jälgib orkestrijuht ekraanil filmi ja juhatab juba varem valminud orkestripala vastavalt filmile. Saadud heliriba käib sama teed, mis pildi osa laboratoorises töös. Saadud pilt ja heli viiakse nüüd kokku ühele negatiivile ja sealt tehakse nüüpalju koopiaid kui tarvis. Olemegi saanud helifilmi.

Nüüd veel laboratoorne järelevaatus, filmitsensuur ja publik võib filmi kinos näha.

Ülaltoodu on võetud linnulennult, sest iga töö faas nõuab omaette tööd ning iga töö asjatundlikku silma ja kätt. Filmi valmistamine ei ole kerge, kuid veel enam — see on kulukas töö. Juba toormaterjali arvel tuleb teha palju kulusi, sest mitmekordsed negatiivid ja koopiaid nõuavad isegi mitmekordselt rohkem materjali

Tallinna Politsei Laskurklubi laskevõistlused.

19. augustil s. a. korraldas Tallinna Politsei Laskurklubi oma liikmeile K. L. „Mustamäe“ laskerajal laskevõistluse püstolist F. N., kal. 7,65, 1910. a. mudel.

Võisteldi A ja B klassides. A klassi moodustasid kõik politsei I ja meister-laskurklassidesse kuuluvad laskurid ja B klassi kõik madalamatesse laskurklassidesse kuuluvad laskurid. Võistlus koosnes punkti- ja duellilaskmisest, kusjuures iga laskur pidi võistlema mõlemal alal. Saavutatud tagajärjed koostatult andsid võistleja kogutulemuse, mis võimaldas auhinnale pääsemist.

Võistlustingimused: a) Punktilaskmises — kaugus 25 m., 25 m. normaal 10-ringiline märkleht, püsti toetamata käelt 15 lasku, aeg viielasulise seeria peale 7,5 m., näitamine iga seeria järele. Enne võistlust oli lubatud kuni kolm proovilasku.

b) Duellilaskmises — kaugus 25 m., 10-ringiline püstkuju, püsti toetamata käelt kümme lasku, kuju ilmus kolmeks sekundiks seitsme sekundiliste vaheaegade järele. Igakordsel kuju ilmumisel võis tulistada ainult ühe lasu. Proovilasud enne võistlust ei olnud lubatud.

Paremaid tagajärgi saavutasid kahelt võistlusalalt kokku ja said auhindu:

A klassis: 1. August Kaasik 207 punkti, 2. konst. Georg Sigur. 205 p., 3. agent Richard Pahka 197 p., 4. kordn. August Kivistik 195 p.

B klassis: 1. konst. Erich Lemets 176 p., 2. assistent Johannes Olde 172 p., 3. kordn. Gustav Kriisel 159 p., 4. v.-kordn. Arnold Roostna 156 p.

Punktilaskmises saavutasid paremaid tagajärgi: A klassis: 1. kordn. Heinrich Paru 128 silma, 2. konst. Georg Sigur 126 s., 3. agent August Kaasik 116 s.

B klassis: 1. agent Johannes Olde 115 s., 2. konst. Erich Lemets 110 s., 3. kordn. Albert Kulli 107 s.

Duellilaskmises paremaid tagajärgi saavutasid: A klassis: 1. agent August Kaasik 91 s., 2. agent Richard Pahka 86 s., 3. kordn. August Kivistik 83 silma.

B klassis: 1. kordn. Jaan Siidra 73 s., 2. kordn. Gustav Kriisel 67 s., 3. Viktor Reljan 67 s.

Et duellilaskmine võrreldes punktilaskmisega on uus ala politsei laskevõistluste kavas, on saavutused siiski paljutootavad, mis lasevad loota, et ka sel alal politsei laskurid tõusevad samale lasketasemele, mis on saavutatud punktilaskmise alal.

O-r.

kui näiteks foto. Peale selle ei tohi unustada, et filmiaparatuur on aparatuuride hulgas üks kallemaid.

Tänavu sügisest alates saab Eesti helifilmi, kuna tellitud helifilmi aparatuur on kohal ja tööle rakendatud. Selle aparatuuriga on Eesti saanud moodsaima helifilmi aparatuuri üldse ja võib kinopublikule anda helifilmi osas kõike seda, mida teised maadki. Nüüdsest peale hakkab Eesti kroonika ja kulturfilm ilmuma helifilmina ja uute helifilmi aparatuuridega on võimalik jäädvustada palju helilist omapära ja isikuid nende töös ja tegevuses.

Punktilaskmine Tallinna Politsei Laskurklubi poolt korraldatud laskevõistlusil.

Viru-Järva Prefektuuri üksuste vahelised laskevõistlused Paides.

20. augustil toimusid Paides, Kaitseliidu Järva Maleva laskerajal, Viru-Järva Prefektuuri üksuste vahelised laskevõistlused sõjapüssidest, sõjapüstoliteist ja v.-kal. püssidest laskmises.

Tingimuste kohaselt võis võistlusist osa võtta iga üksus (prefekti kantselisei ja välispolitsei jaoskonnad) igal relvaalal 3-liikmelise meeskonnaga, mistõttu võistlusist võttis osa 6 üksust kokku 25 laskuriga.

Sõjapüssidest lasti 300 m. pealt kolmest asendist à 10 lasku. Sõjapüstolist lasti 25 m pealt püsti käelt 15 lasku ja v.-kal. püssist 50 m pealt kolmest asendist à 10 lasku.

Olgugi et võistlusrelvad ja laskemoon polnud esmaklassilised, saavutati siiski kõigil relvaaladel häid tulemusi.

Võistlustulemused.

Sõjapüssidest: 1. konst. T. Tarm (Rakvere jsk.) — 247 s., 2. kordnik V. Aulik (Paide jsk.) — 243 s., 3. asjaajaja H. Reinmets (prefekti kantselisei) — 226 silma.

Sõjapüstoliteist: 1. v.-kordnik A. Koppel (Türi jsk.) — 131 s., 2. asjaajaja H. Reinmets (Pref.

Tarmi foto.

Viru-Järva Prefektuuri üksuste vahelisest võistlusest osavõtjaid 20. aug. s. a. Paides.

Haaslava rajooni konstaabel Jakob Mets 45-aastane.

Haaslava rajooni konstaabel Jakob Mets pühitseb 2. septembril s. a. oma 45 a. sünnipäeva. J. Mets sündis 2. sept. 1892. a. Valgamaal, Kuigatsi vallas, hariduse omandas Sangaste kihelkonnakoolis ja Otepää progümnaasiumis. Vabandussõjast võttis osa Tartu kaitsepataljoni ja 8. rügemendi koosseisus. Politseiteenistusse astus 10. juulil 1920. a. ja teenis kordnikuna kuni 1. okt. 1920. a. Tähtvere vallas ja hiljem konstaablina Haaslava vallas, kus ka käesoleval ajal teenib.

Konstaabel J. Metsa tuntakse korraliku ja kohusetruu ametnikuna.

kants.) — 129 s., 3. konst. U. Viirsalu (Rakvere jsk.) — 127 s.

V.-kal. püssidest: 1. konst. A. Auksi (V.-Maarja jsk.) — 260 s., 2. kordn. V. Aulik (Paide jsk.) — 256 s., 3. konst. E. Raid (V.-Maarja jsk.) — 256 s.

Sõjapüssidest ja -püstoleist laskmises osutus parimaks üksuseks Rakvere politseijaoskond, v.-kal. püssidest laskmises — V. Maarja politseijaoskond.

Üldkokkuvõttes tuli esimesele kohale Rakvere politseijaoskond 1763 silmaga, teiseks V.-Maarja jsk. 1746 silmaga, kolmandaks Paide jsk. 1692,7 s., neljandaks prefekti kantselei 1600 s., viiendaks Türi jsk. ja kuuendaks Tapa jsk.

Võistlusile oli pandud välja hulk auhindu, neist väärtuslikemad Kunda Tsemendivabrikult ja Tapa Linnavalitsuselt.

Piirivalve laskevõistlused 1937.

Piirivalve laskemeistervõistlused peeti käesoleval aastal Haapsalus 19., 20. ja 21. augustil sõja-, täpsussõja-, v.-kal. püssidest ja sõjapüstoleist.

Võistlusist võttis osa igast jaoskonnast igal alal 10 laskurit.

Võistluste tulemused sõjapüssidest:

V.a.o. Peeter Hiob — 149 silma — Narva jaoskonnast, veltv. Alfred Karu — 149 s. — Petseri jsk., v.a.o. Augustin Urban — 147 s. — Petseri jsk., kapral Johan Tarma — 140 s. — Petseri jsk. ja kapral Osu Paadre — 139 s. — Tallinna jsk.

Täpsussõjapüssidest:

Kapral Harald Lattik — 261 silma — Narva jaoskonnast, veltv. Karl Tamm — 257 s. — Tallinna jsk., n.a.o. Sergei Vaher — 256 s. — Petseri jsk., n.a.o. Meinhard Põldma — 255 s. — Narva jsk. ja v.a.o. Konstantin Kõiv — 254 s. — Lääne jsk.

Sõjapüstolist:

V.a.o. Augustin Urban — 155 silma — Petseri jsk., kapral Ants Aasa — 155 s. — Petseri jsk., kapral Endel Tiks — 154 s. — Petseri jsk., n.a.o. Johannes Võrno — 154 s. — Narva jsk. ja v.a.o. Konstantin Kõiv — 151 s. — Lääne jsk.

Väikekaliberpüssidest:

V.a.o. Peeter Hiob — 287 silma — Narva jsk., n.a.o. Meinhard Põldma — 286 s. — Narva jsk., veltv. Eduard Seren — 284 s. — Peipsi jsk., n.a.o. Rudolf Maranik — 279 s. — Petseri jsk. ja kapral Alfred Aasma — 278 s. — Peipsi jsk.

Paremuse hindamise järele tulid jaoskonnad kohtadele:

1. Petseri jsk. — 7904 silma, 2. Narva jsk. — 7758 s., 3. Tallinna jsk. — 7522 s., 4. Peipsi jsk. — 7488 ja 5. Lääne jsk. — 7420.

Parim jaoskond sõjapüssist püsti asendis laskmises 382 silmaga oli Petseri jsk.

Võistlejaile annetati ränd- ja individuaalauhindu.

Siseministri ühe rändauhinna parimale jaoskonnale sõjapüssist, sõjapüstolist ja v.-kal. püssist laskmises omandas esimest korda Petseri jaoskond ja teise rändauhinna parimale jaoskonnale sõjapüssist laskmises omandas Narva jaoskond vaheldumisi kolmat korda ja jäävalt.

Piirivalve ülema ühe rändauhinna parimale jaoskonnale sõjapüssist püsti asendis laskmises omandas Narva jaoskond vaheldumisi kolmat korda ja jäävalt ja teise rändauhinna parimale sõjapüssist laskjale omandas esimest korda v.a.o. Peeter Hiob.

Ametlik osa.

Vabastamisi ja määramisi politseis.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga Nr. 24 14. aug. s. a. on vabastatud ametist Tartu-Valga Prefektuuri Löve-Leebiku rajooni konstaabel Jüri Konrad 1. septembrist s. a. parandamatu haiguse tõttu, mis takistab teenistuse jätkamist. Samast ajast on Tallinna-Harju Prefektuuri konstaabel Voldemar Päss paigutatud ümber oma palvel Tartu-Valga Prefektuuri Löve-Leebiku rajooni konstaablikaks.

Tallinna-Harju Prefektuuri kordnik Eduard Toom on paigutatud 11. augustist s. a. oma palvel Tartu-Valga Prefektuuri koosseisu.

Politseikooli alama klassi kursuse 9. juulil s. a. lõpetanud ja Politseikooli koosseisu jäänud Jaan Ojaloo, Johannes Kusma ja ja Tõnis Rump on määratud 11. augustist s. a. Tallinna-Harju Prefektuuri koosseisu.

Kordnik J. Mark 50-aastane.

15. augustil s. a. pühitses Petseri pol.-jaoskonna kordnik Jaan Mark oma 50 a. sünnipäeva ja 25 a. riigiteenistuse juubelit.

Kordnik J. Mark sündis 15. augustil 1887. a. Petserimaal. Hariduse omandas Petseri valla algkoolis. 1911. a. astus juubilar teenistusse konduktorina vene raudteele Harkovi, missugusel kohal teenis kuni 1921. aastani.

1921. a. opterus Eestisse ja astus 6. veebruaril 1922. a. kordnikuna politseiteenistusse Petseri pol.-jaoskonda, kus teenib käesoleva ajani.

Ametialal korralik ja õiglane ja väljaspool teenistust heatahtlik ja huumoriarmastaja, sellisena tunnevad juubilari kaasametnikud.

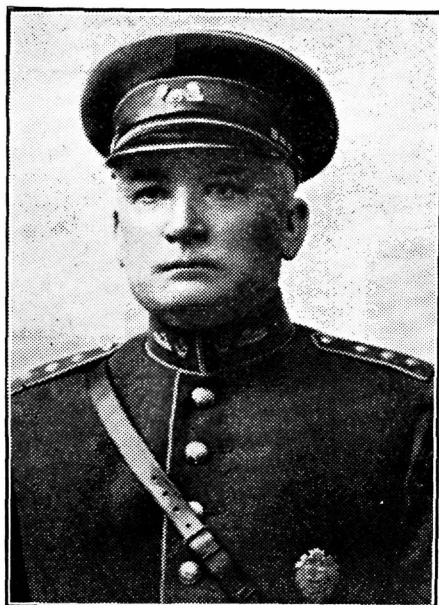
Komissar

A. Kask

pensionile.

1. sept. k. a. lah-
kub politseiteenis-
tusest Mõisaküla
jaoskonna politsei-
komissar A. Kask
ja asub pensionile.
A. Kask on vane-
maid politseipioneer-
re, kes asus polit-
seiteenistusse 1906.
a. Tartusse. Iseseis-
vuse saabumisel tee-
nis Tartus vanema
militsionäärina, siis
jaoskonnaülema abina ja abikomissarina kuni
1930. a. Pärast seda nimetati Kask komissariks ja
teenis mitmes jaoskonnas.

Oma otseste teenistuskohuste kõrval on Kask
osa võtnud võimalust mööda seltskondlikust elust
ja teda tuntakse kaasametnike ja kodanike keskel
lahke ja sõbraliku inimesena. Soovime Kasele te-
ma pensionile minekul palju õnne kaasa.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Besti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. Tellimishind: aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 50.—, 3/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

Vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Paldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Reserveeritud.

Mugavaim ja mood-
saim öölokaal Tallinnas.

„Dancing Paris“

TALLINN, MÜÜRIVAHE 2.

Baar kella 9 h. kuni 1 ö.
Kabaree. Kodu- ja vä-
lismaa artistid.

E. Delsky

Tallinn, Maakri 4.
Telefon 311-90

Suurim ladu mütse, kübaraid ja
muid pudu- ja moekaupu igasu-
guses hinnas.

Karusnahku suures valikus.
Odavamaid ostukohti Tallinnas.

MÜÜK
suurel ja väikesel
arvul

A-S. „SELEKT“

Tallinnas. Kontor V. Karja 1. Telefon 466-98

*Kõiksugu kodu- ja
välismaa pealisnahad.*

Artur-Karl Herodes

Tallinn, Vana Viru tän. 3. Telef. 450-11.

Alaline suurladu:

tapeete, tammeparketti, ahjupotte. Metlahi
põranda- ja seinaplaate, „Derma“ põrandate
valmistamiseks kivi-, puu- ja asbestmassist.

Fa. R. Teglhüs

Tallinnas, S. Karja 18-19 Tel. 445-02

Kaseiini- ja linnasetööstused.

Eksport-, import-, ja komisjoniäri.

S. Katz

Tallinn

Kudumistööstus ja lõngaladu
Meripuiestee 17. Tel. 313-29.

Baar — Restoran

« ROOM »

Tartus

Igapäev lõunad * Köök vilunud
koka juhtimisel * Mitmekesised
joogid

Austusega K. Järve

Söögisaal

„Salve„

Tartus, Võidu 5.

Maitsvad lõunad, hom-
miku- ja õhtueined.
Hinnad mõõdukad.